

Stavovi roditelja predškolske djece o važnosti boravka na otvorenom

Kos, Dorea

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:464439>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-09**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

DOREA KOS

**STAVOVI RODITELJA PREDŠKOLSKE DJECE O VAŽNOSTI
BORAVKA NA OTVORENOM**

Diplomski rad

Pula, lipanj 2024.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

DOREA KOS

**STAVOVI RODITELJA PREDŠKOLSKE DJECE O VAŽNOSTI
BORAVKA NA OTVORENOM**

Diplomski rad

JMBAG: 0160141507, izvanredni student

Studijski smjer: Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Predmet: Aktivni odgoj djece u prirodi

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Pedagogija

Znanstvena grana: Pedagogija ranog i predškolskog odgoja

Mentor: izv. prof. dr. sc. Sandra Kadum

Pula, lipanj 2024.

Sadržaj

1. UVOD	1
2. VAŽNOST BORAVKA DJECE NA OTVORENOM	2
2.1. Emocionalni i kognitivni razvoj djece	3
2.2. Fizički razvoj djece	5
2.3. Zdravstvene dobrobiti	5
2.4. Psihofizičko zdravlje	6
3. PROVOĐENJE VREMENA NA OTVORENOM	8
3.1. Roditelji i predškolsko dijete	8
3.2. Vrijeme	11
3.3. Odjeća	13
3.4. Materijal	13
4. AKTIVNOSTI I IGRE ZA PROVOĐENJE NA OTVORENOM	14
4.1. Prednosti provođenja aktivnosti na otvorenom	14
4.2. Aktivnosti	16
4.3. Igre	17
5. PROVOĐENJE VREMENA NA OTVORENOM U DJEČJEM VRTIĆU	21
5.1. Aktivnosti na otvorenom	22
6. PROJEKT „1000 SATI NA OTVORENOM“	26
7. ISTRAŽIVANJE	28
7.1. Cilj istraživanja	28
7.2. Zadaci istraživanja	28
7.3. Uzorak istraživanja	28
7.4. Metode, postupci i instrumenti istraživanja	30
9. ZAKLJUČAK	38
10. LITERATURA	39
12. PRILOG: Anketni upitnik	43
13. SAŽETAK	46

1. UVOD

Nekada su djeca mnogo vremena provodila na otvorenom prostoru. Igra vani im je bila dio svakodnevice. Igrališta, parkovi, ulice, livade su bile pune radosne djece koja su se igrala raznim igrama, trenirala ili se samo družila s prijateljima. Danas, situacija se uveliko promijenila. Danas djeca puno više vremena provode u zatvorenom prostoru nego prije. Tehnologija je napredovala te je time „zatvorila“ djecu u domove. Djeca ne izlaze mnogo na otvoreno jer provode često slobodno vrijeme pred ekranima (TV, tablet, laptop, Play Station, računalo) gledajući crtiće, igrajući igre umjesto odlaska na igru i druženje na otvoreno. Također, danas vrlo često oba roditelja rade te ne provode mnogo vremena s djecom, a kada imaju slobodnog vremena, rijetko izlaze s djecom na otvoreno.

Provođenje vremena na otvorenome ima pozitivne strane za zdravlje, fizički i psihički razvoj za djecu. Važno je promicanje zdravog života već od najranije dobi, odnosno od najranije dobi odlaziti s djecom van, na igrališta, u šetnje te ostale aktivnosti na otvorenom kako bi djeca od malena stvorila navike odlaska na otvoreno. Vrlo često danas djeca imaju problema s kretanjem, odnosno prekomjernom debljinom, što je rezultat manjeg odlaska na otvoreno te kretanja. Prije su se djeca više kretala te je prekomjerna debljina bila manje zastupljena. Roditelji su ti koji bi djeci trebali stvoriti dobre navike te pokazati djeci sve dobrobiti odlaska na otvoreno. Ovaj rad će prikazati koje su prednosti i važnosti boravka na otvorenom s djecom, kako boravak na otvoreno utječe na razvoj djeteta, prikazat će aktivnosti i igre na otvorenom te rezultate o anketi koja se bazirala na stavovima roditelja o boravku djece na otvorenom.

U istraživanju u nastavku nastojalo se ispitati stavove roditelja o važnosti boravka djece na otvorenom. Sudionike istraživanja činili su roditelji predškolske djece na području republike Hrvatske, a istraživanje je provedeno pomoću Google obrasca.

2. VAŽNOST BORAVKA DJECE NA OTVORENOM

Boravak djece na otvorenom ima mnogo prednosti za njihov rast i razvoj. Vanjski prostor kod djece potiče tjelesni razvoj, motoričke sposobnosti, stjecanje vještina i znanja te potrebu za redovitom tjelesnom aktivnošću. Osim što doprinosi zdravom tjelesnom razvoju, aktivnosti na otvorenom djeci omogućuju učenje pravila, razumijevanje međusobnih veza i rješavanje problema. Na vanjskom prostoru, djeca se emocionalno razvijaju suočavajući se s novim izazovima, istražujući svoje tijelo i kontrolirajući vlastite pokrete. Također, djeca vani lakše komuniciraju s drugom djecom, ali i odraslima, te izražavaju svoje osjećaje. Trebalo bi osigurati poticajno okruženje kako bi djeca bila dodatno motivirana za fizičku aktivnost na otvorenom, zato je važno da odgojno-obrazovni djelatnici u vrtićima posjeduju kompetencije koje će omogućiti djeci što duži boravak na vanjskom prostoru, pružajući kvalitetne poticaje za učenje i razvoj, kako unutar vrtića, tako i izvan njega. Postoje mnogi načini da se djeci pruže nova motorička iskustva za stjecanje znanja i razvoj sposobnosti. Na otvorenom je važno iskoristiti neke prirodne prepreke (na primjer, grane, stabla, kamenje...) kako bi se potaknuo odgojno-obrazovni proces te podržao razvoj djece (Marić, 2023).

Sve što prolazi kroz ruke naš osjetilni organ, koža, šalje izravno u mozak te se te informacije obrađuju u moždanoj kori, što češće, to trajnije, i to vrijedi za svaki proces učenja. Iznimno brz razvoj djece predškolske dobi moguć je upravo zato što su sva dječja osjetila u toj dobi vrlo budna te u bilo kojem trenu spremna za akciju stjecanja iskustva. Da bi se poticalo sazrijevanje mozga, djeca moraju trenirati sva svoja osjetila. Iz tog razloga je boravak u prirodi najbolji odabir za djecu predškolske te niže školske dobi (Lohf, Bestle-Körfer i Stollenwerk, 2014).

Kako bi djeca bila zdrava, emocionalno, fizički te socijalno ispravnog razvoja, trebaju jednaku količinu boravka, kao i kretanja, na otvorenom prostoru kao nekada. Boravak na otvorenom u prirodi je i dalje vrlo potreban. Svako dijete ima potrebu istraživati i otkrivati, zato je potrebno dijete dovesti u motivirajuće situacije te ga okružiti poticajnim okruženjem. Prva djetetova istraživanja započinju kretanjem u prostoru, a doživljaji su još snažniji na otvorenom prostoru (Juričić, 2005). Boravak na otvorenom te interakcija s prirodom potiče privrženosti prirodi te bolje i dugoročnije učenje, razvoj osjetljivosti prema okolišu. Zasigurno su predškolske ustanove su te koje najviše provode redovit boravak i aktivnosti u prirodi, ali bez obzira još je

nedovoljno korišten u odgoju i obrazovanju (Luić, 2020). Sve svoje kognitivne, socijalne, emocionalne te ostale razvojne domene djeca mogu razvijati u slobodnim i nestrukturiranim igrama jer im ista omogućuje samoinicijativno djelovanje pa ona mogu vlastitu aktivnost isplanirati, organizirati i restrukturirati (Slunjski, 2008).

2.1. Emocionalni i kognitivni razvoj djece

Od samog početka, djetetu je potrebno puno pažnje, topline, ljubavi i prihvaćanja kako bi se njegov emocionalni razvoj uspješno odvijao. Napušteno dijete, odnosno dijete koje je prepušteno samo sebi, bit će nesigurno te podložno stalnoj tjeskobi i strahu te će cijeli život trpiti komplekse manje vrijednosti. Temeljne emocionalne potrebe djeteta su prihvaćenost te osjećaj sigurnosti i doživljaj da je voljeno takvo kakvo jest. Ako dijete ima osjećaj da je sigurno u djetinjstvu, to će ostaviti pozitivne tragove na njega čitav život, ali to ponajviše ovisi o roditeljima, odnosno onome tko se brine za njega. Dijete mora osjetiti da se netko brine za njega. Da bi dijete bilo zadovoljno i sretno, od velike je važnosti da ono bude voljeno te prihvaćeno onakvo kakvo jest, a posebno je važno da roditelji još prije rođenja prihvate svoje dijete bilo da je ono žensko ili muško, bolesno ili zdravo. Dijete koje nije doživjelo osjećaj ljubavi, pažnje i topline, razvija se u emocionalno hladnu osobu koja kasnije rjeđe uspostavlja emocionalne veze s drugim ljudima, a takve osobe imaju teškoće s održavanjem i formiranjem obiteljskih te bračnih odnosa (Nikić, 1993).

Kad bi se trebala izdvojiti jedna ključna sposobnost koja je od velike važnosti prilikom odgoja djece te poticanja njihova razvoja, to bi bila empatija. Brojna istraživanja upućuju na to da je za djetetov emocionalni razvoj od velike važnosti da ga razumijemo (Bilbao (2020)). Jedini način na koji dijete može osjetiti da je važno je da pokraj sebe ima odraslu osobu koja primjereno odgovara na njegove potrebe i osjećaje. Ta vrlo jednostavna ideja ima velik utjecaj na djetetov emocionalni razvoj. Odgovoriti na primjeren način je najvažniji čimbenik u razvoju djetetove privrženosti. Postojana privrženost mogla bi se opisati kao razina povjerenja koje dijete ima u svijet, osjećaj uvjerenja da će imati sredstva i sposobnost da se snalazi samo i da će biti zbrinuto u slučaju da ne bude tako. Odnosno, kao djetetovo emocionalno povjerenje. Odgovarati s empatijom na djetetove osjećaje neće ga samo nagnuti da shvati kako su njegovi osjećaji stvarni, već će mu pomoći i da se smiri. Djetetov mozak je mnogo

osjetljiviji i emotivniji od računala, odnosno emocionalni mozak ima neporecivu ulogu kod djeteta koje proživljava želju, bijes i strah. Razumjeti djetetove emocije, naučiti voditi razgovor s njim te znati kako podupirati djetetov emocionalni razvoj velika je prednost za roditelje koji to znaju učiniti. Emocionalni mozak je važan u prvih šest godina života pa samim time i za odnos između roditelja i djece u tom razdoblju. Emocionalni mozak je prisutan u svim aktivnostima svakodnevnog života te je većina odluka koje donosimo u životu utemeljena na emociji, a u malenom postotku na razumu. Emocionalna inteligencija je vrlo važna za dobrobit djeteta te njegovu sposobnost da se povezuje s drugim osobama i ostvaruje svoje ciljeve (Bilbao, 2020).

Kod djece u predškolskoj dobi pokreće se emocionalna osjetljivost i to vrlo često kroz usmjerenost na opće doživljavanje svijeta koji ga okružuje, ali isto tako utječe i na kognitivne te druge procese (Uzelac i Starčević, 1999).

Djetetov spoznajni razvoj napreduje kada koristi prethodno stečeno znanje kako bi steklo neke nove vještine te spoznaje. Važnu ulogu u tom procesu ima emocionalni i razvoj. Djeca koja su prihvaćena i voljena imaju veću slobodu i motivaciju istraživanja okoline, dok se djeca koja nisu dovoljno podržana mogu povući u sebe i ograničiti svoj spoznajni horizont. U drugoj godini života djeca počinju formirati unutarnje slike, simbole i riječi. Oni oponašaju svoje roditelje i druge s kojima provode svoje vrijeme. Kada dijete napreduje u spoznajnom razvoju, počinje zamjenjivati svoje unutarnje slike riječima. Prema Piagetovoj teoriji intelektualnog ili kognitivnog razvoja naslijeđe određuje redoslijed razvojnih faza, dok okolina pruža konkretan sadržaj. Prvo razdoblje intelektualnog razvoja djeteta naziva se senzorno-motoričko razdoblje i traje do druge godine života. Ljudski organizam se brzo prilagođava okolini, prema Piagetu, a taj proces prilagodbe omogućen je inteligencijom koju on definira kao sposobnost prilagodbe subjekta vanjskom objektu. Prema Piagetu, misaona aktivnost djeteta u prve dvije godine života je senzorno-motorička i potpuno ovisna o djetetovom senzorno-motoričkom iskustvu svijeta. Dijete, u početku svog djelovanja, reagira refleksno i jednostavno. U tom razdoblju ono postaje svjesno kako postoje bića i stvari, čak i onda kada ih dijete ne osjeća niti gleda. Dijete, pri kraju tog razdoblja, sve više razvija govor kojim oponaša odrasle te sebi predstavlja vanjsku realnost. Kako bi se dijete moglo što bolje razvijati, u tom razdoblju, trebalo bi mu omogućiti što slobodniji i bolji kontakt s okolinom te ga treba oslobađati od bezrazložnih i nerazumnih strahova. Djeca najbolje uče kada se igraju te igru doživljavaju poput zabave u kojoj uživaju i

kroz koju mogu na prihvatljiv način izraziti svoju agresivnost te ostao emocije koje su potisnuli (Nikić, 1993).

2.2. Fizički razvoj djece

Razvoj djeteta se dijeli na dvije faze: intrauterini razvoj ili razvoj prije rođenja te postnatalni razvoj ili razvoj nakon rođenja. Druga faza razvoja se dijeli na četiri doba: doba novorođenčeta (traje od rođenja pa do jednog mjeseca starosti), doba dojenčeta od jednog mjeseca pa do godine dana, doba malog djeteta ili doba igre od jedne pa do šeste godine te doba školskog djeteta od sedme do devete godine. Svako doba ima svoja karakteristična psihička i fizička svojstva (Dolores, 1979).

Rast i razvoj predškolskog djeteta se ne odvija jednakomjerno. Razlike u rastu i razvoju, kada se gleda od rođenja pa dalje prema pojedinim razvojnim fazama, nazočne su ne samo između djevojčica i dječaka nego i kod svakog pojedinog djeteta. Na rast i razvoj predškolske djece utječu pojedine žlijezde s unutarnjim izlučivanjem. U mlađoj predškolskoj dobi osobito prsna žlijezda (thymus), a u srednjoj te starijoj predškolskoj dobi štitna žlijezda, hipofiza i spolne žlijezde. Također, treba imati na umu da se rast i razvoj ne određuje samo po biološkim zakonima, već i pod utjecajem okruženja; od organizacije i provođenja dana, preko sna, prehrane do kretanja, odnosno tjelesne aktivnosti. Pravilna, redovita i raznolika prehrana ključna je za izgradnju, razvoj i rad tkiva te je osnova za cjelokupan tjelesni razvoj. San je također važan za rast i razvoj djece predškolske dobi. Djeca te dobi bi trebala spavati od 10 do 12 sati noću te jedan do dva sata tijekom dana. Kod djece predškolske dobi naglašena je biološka potreba za kretanjem. Veoma je korisno provoditi tjelesne aktivnosti s djecom te dobi na otvorenom, dnevno tri do četiri sata, uz povremene odmore (Findak, 1995).

2.3. Zdravstvene dobrobiti

Boravak na otvorenom pozitivno utječe na zdravlje. Djeca, igrajući se vani, imaju koristi od izlaganja sunčevoj svjetlosti. Djeca koja provode više vremena vani, imaju manje šanse za razvoj kratkovidnosti, bolje se mogu koncentrirati te imaju zdravije cikluse spavanja. Također, izlaganje suncu pomaže da djeca dobiju dovoljno vitamina D, što može imati pozitivan utjecaj na rad mišića i rast kostiju (Marić, 2023). Renz-

Polster i Hüther, (2017:78) govore „...sunčana svjetlost ne doprinosi samo tome da se u našoj koži stvara vitamin D – a upravo djeca trebaju taj vitamin za izgradnju čvršćih kosti – nego oslobađa u tijelu sve moguće transmitere, a oni opet doprinose jačanju imunološkog sustava. Tako se može dokazati da su infekcije dišnih puteva zimi puno češće kod ljudi s manje vitamina D u tijelu. Kretanjem na otvorenom ubrzava se disanje, vitalni kapacitet pluća, ubrzava se rad krvotoka, jača imunološki sustav te smanjuje učestalost respiratornih infekcija kod djece (Marić, 2023).

Kada se govori o imunološkom sustavu, svugdje gdje su djeca u intenzivnom kontaktu s prirodnim okolinom, s najsićušnjim živim biljkama, bićima, životinjama te s drugom djecom, imunološki sustav počinje raditi i trenirati, odnosno postaje kompetentniji i sigurniji baš kao i djeca (Renz-Polster i Hüther, 2017).

Djeca koja provode više vremena na otvorenom, igrajući se, imaju manje šanse za razvoj zdravstvenih problema povezanih s težinom jer se aktivno kreću. Važno je poticati pozitivne navike provedbe slobodnog vremena na otvorenom prostoru kroz aktivnu igru kako bi se spriječila prekomjerna tjelesna masa i debljina kod djece te smanjilo vrijeme provedeno u sjedilačkim aktivnostima, na primjer pred ekranima. Djeca često provode previše vremena pred malim ekranima, što može imati štetni utjecaj na njihov razvoj te zdravlje. Od velike važnosti je educirati, prevencijom te ranom intervencijom od vrtićke dobi kako bi se podržao zdrav razvoj djece.

U Hrvatskoj velik broj djece ima problema s prekomjernom tjelesnom masom i debljinom te je važno poticati djecu na više tjelesne aktivnosti na otvorenom prostoru. Igranje na otvorenom potiče djecu da se više kreću, razvijaju motoričke sposobnosti poput ravnoteže, koordinacije, preciznosti i fleksibilnosti te neprestano uče istražujući okolinu. Pozitivna iskustva s tjelesnom aktivnošću u ranoj dobi mogu potaknuti djecu na održavanje aktivnog života i u odrasloj dobi (Marić, 2023).

2.4. Psihofizičko zdravlje

Bez obzira na prednosti te napredak, suvremeni život obiluje i negativnim utjecajima na području fizičkog okruženja djeteta, njegovog osamostaljenja te psihosocijalnog odrastanja. Takve otežavajuće okolnosti djetetovog odrastanja mogu imati vrlo ozbiljne posljedice na njegovo psihofizičko zdravlje.

Podrazumijeva se da svako dijete ima pravo na zdravlje i život te da je potreba za zaštitom i sigurnošću jedna od temeljnih djetetovih potreba. Zadaća dječjeg vrtića je zaštita djece i skrb za njihov psihički i fizički integritet. Oni koji rade u dječjem vrtiću znaju koliko je odgovoran te složen posao odgojitelja i drugih djelatnika koji skrbe o djeci te koliko je promišljenih akcija i truda potrebno da se preveniraju nepovoljni utjecaji i izbjegnu potencijalni rizici za zdravlje i sigurnost djece. Treba osvijestiti da briga o sigurnosti djetetova fizičkog okruženja nije dovoljna, već treba osigurati i dobro djetetovo osjećanje u psihosocijalnom smislu, nije dovoljno da dijete bude sigurno, već da se dijete osjeća sigurno. Također, jednako je važno osposobiti dijete da samo skrbi za svoju sigurnost, da nije ovisno o nadzoru odrasle osobe (Gunc, 2007).

Psihofizičkom razvoju djeteta uveliko doprinosi boravak na otvorenom prostoru i svježem zraku. To je jedan od načina na koji djeca stvaraju otpornost i sprječavaju širenje infekcija te jačaju organizam. Na vanjskom prostoru djeca mogu zadovoljiti potrebu za slobodom i kretanjem, dok u zimskim mjesecima, odnosno u zatvorenom prostoru, djeca češće obolijevaju od bolesti dišnog puta te drugih bolesti. To je jedan od razloga zašto je djecu potrebno svakodnevno izvoditi na otvoreni prostor, barem dva puta dnevno (Kokelj).

3. PROVOĐENJE VREMENA NA OTVORENOM

3.1. Roditelji i predškolsko dijete

Djeca se rađaju s temeljnim slobodama i pravima koja pripadaju svim ljudskim bićima. Međutim, zbog njihove psihičke i fizičke nezrelosti, potrebno je istaknuti posebna prava djeteta na zaštitu koja iz te činjenice proizlaze. To je osnovno polazište „Konvencije o pravima djeteta“. „Konvencija o pravima djeteta“ je međunarodni dokument koji je usvojila Opća skupština Ujedinjenih naroda 20.11.1989. godine, a sadrži univerzalne standarde koje država stranaka Konvencije mora zajamčiti svakom djetetu. Konvencija se prvenstveno bavi obvezama odraslih prema djeci te obvezama različitih društvenih čimbenika u pogledu zaštite djece. „Konvencija o pravima djeteta“ je prvi dokument koji djetetu pristupa kao subjekt s pravima, a ne samo osobi kojoj je potrebna posebna zaštita. Konvencija sadrži 54 članaka, a s obzirom na vrste prava na koje se odnose, članci se razvrstavaju na sljedeći način: prava preživljavanja, razvojna prava, zaštitna prava i prava sudjelovanja (https://pravamanijina.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/pdf/medjunarodni/konvencija_o_pravima_djeteta.pdf).

Prema Hrvatskoj enciklopediji (<https://www.enciklopedija.hr/clanak/roditeljska-skrb>) roditeljska skrb je: "ukupnost prava, dužnosti i odgovornosti roditelja za svoju maloljetnu djecu. Roditeljska skrb stječe se rođenjem djeteta, odnosno posvojenjem a prestaje punoljetnošću djeteta...". Roditeljstvo je zahtjevna i značajna životna uloga koja mnogim roditeljima predstavlja izazov, s ishodom koji sam po sebi može biti neizvjestan. Također, riječ je o neobuhvatnom pojmu koji obuhvaća niz vještina i aktivnosti odraslih o brizi te odgoju djece. Specifičnije, roditeljstvo uključuje kreativnu i vještu uporabu iskustva, metoda i znanja (Ljubetić, 2007). Dobar roditelj iskazuje bezuvjetnu ljubav prema svom djetetu te ga prihvaća s razumijevanjem i ljubavlju. Razumije dijete i posvećuje mu svoje vrijeme s radošću, smatrajući to privilegijom, a ne žrtvom (Longo, 2010). Uspješni roditelji su oni mijenjaju svoj raspored i planove ukoliko se potrebno prilagoditi djetetovim potrebama, oni se strpljivo ophode prema svojoj djeci, oni su najvažniji modeli u učenju ponašanja, onog pozitivnog, ali i negativnog. Uspješni roditelji stalno uče nove vještine i usvajaju znanja koja im mogu pomoći u odgoju, uživaju u svom roditeljstvu i odgoju djeteta, a pozitivni odnosi se očituju u njihovu odnosu prema djeci. Da bi roditelj bio uspješan, treba odgajati s

užitkom (Delač Hrupelj, Miljković, Lugomer Armano i sur.,2000). Proces socijalizacije započinje u obitelji tijekom kojeg roditelji svojoj djeci usađuju društvene, kulturne te moralne vrijednosti. Prijenos vrijednosti s roditelja na dijete obuhvaća one vrijednosti koje cijene i njeguju sami roditelji, kao i vrijednosti koje cijeni okruženje u kojem dijete živi, a za koje roditelji smatraju da bi ih njihova djeca trebala usvojiti. U prijenosu vlastitih vrijednosti, roditelji su većinom uspješni (Družinec, 2016).

Sadržaji koji obitelj odabire za provođenje slobodnog vremena, ima veliku važnost za socijalizaciju djece, ali i za snagu unutar obiteljskih veza. Unutar obitelji odvija se odgoj kroz interakciju članova koja uključuje slobodno vrijeme, ali i načine na koje se vrijeme koristi. Roditelji sudjeluju u organizaciji slobodnog vremena djece, a djeca sudjeluju u samoinicijativnim igrama. Količina slobodnog vremena roditelja je vrlo često jako mala te je slobodno vrijeme potrebno organizirati unaprijed zajedno s djecom (Sedlar, 2012).

Odrasli su prethodno uredili svijet u kojem djeca žive. Uz pomoć odraslih, djeca se upoznaju s uređenim okruženjem. Za svako je dijete učenje o svijetu istovremeno izazov i igra. Međutim, buduće otkrivanje svijeta je djeci ograničeno jer su ga već unaprijed odrasli definirali. mogućnost istinskih iznenađenja je mala, a dječja sloboda da nešto otkriju kroz igru, limitirana je. Postoji razlika između učenja u prirodi te izvan nje. Priroda je nepredvidljiva, čudljiva te svaki dan drukčija. Učenje putem pokušaja i pogrešaka može biti prilično nezgodno. Priroda će djeci pružiti uvid u njen skriveni sklad koji djeca usput otkrivaju. Današnjim jezikom rečeni, priroda nije digitalna poput mnogih modernih struktura, već je analogna. Uzroci i posljedice nisu uvijek očite ili jasne, umjesto toga slučajnosti, mogućnosti te šanse su prikladnije te jasnije prirodi. Dječja je igra raznovrsnija na otvorenom, neuređenom te prirodnom prostoru. Nenametnuta te slobodna igra uči djecu upoznavanju njih samih, a raste i dječja kreativnost te povezanost s drugom djecom. U Danskoj se gradska područja šire na drastičniji način izvan vrtićkih granica, kompletni vrtići se sele izvan gradova, a djecu u prirodu odvoze autobusima. Pojedini vrtići imaju samo obične kolibe za zaštitu od slučaja ružnog vremena. Igra na otvorenom djeci pruža priliku da odrastaju usklađeni s vlastitim tjelesnim potrebama. U igri na otvorenom prostoru, u trčanju, na ljuljačkama, natjecanjima s loptom te igrama gdje se koristi tjelesna snaga, djeca se rješavaju viška energije, upoznavaju s vlastitim tijelom, uče što je odmor i napor te koliko je dobro odmarati na travi. Mnogo istraživačkih studija pokazuje kako igranje na

otvorenom te u slobodnoj prirodi djeci pruža osjećaj uravnoteženosti i tjelesnog zdravlja. Jedno istraživanje je uspoređivalo dvije grupe djece: jedna se grupa igrala na „klasičnom“ igralištu s pješčanicom, penjalicama i s definiranim prostorima za igru, dok se druga grupa igrala u prirodi okružena stablima, grubim terenom, stijenama, užadi za penjanje. U drugoj grupi su se djeca rjeđe razbolijevala te su imala bolju koncentraciju i bolje motoričke vještine. Priroda nije samo idilična, već je i velika opasnost, a s opasnošću dolazi i strah koji nas potiče da se zaštitimo te se treba naučiti nositi sa strahom. No, nije svaki strah izvan naše moći kontrole. Opasnost od pada sa stabla će se spriječiti ako se naučimo penjati, nećemo se utopiti ako naučimo plivati. Djeci su odrasli važni i potrebni da pomognu prepoznati te kontrolirati opasnosti. U stvarnosti će svaka odrasla osoba dijete zaštititi i držati podalje od opasnosti koju je nemoguće kontrolirati. Kad se radi o opasnosti koje se mogu kontrolirati, onda će se djecu poučiti kako se ponašati kod takvih situacija. Kada odrasli uviđaju moguću opasnost, ali je sami nisu naučili kontrolirati, djecu se držati podalje od opasnosti, ali ih neće podučiti kako da se nose s njome. Kad se radi o igri na otvorenom, takve su situacije najčešće. Na odrasle koji odgajaju i obrazuju djecu, utječe vlastita neupućenost uz istovremenu brigu oko dječje igre na otvorenom prostoru. Sama djeca, ponajviše mlađa, obožavaju igru na otvorenom. Vani se može prepustiti mašti, koristiti razne prirodne materijale, slobodno galamiti i vikati, vani ima mnogo više prostora za sve, stoga treba odraslima pomoć da svladaju strah, a ne djeci (Schepers, Wan Liempd, 2010).

Djeci priroda pristupa u različitim oblicima. Priroda djeci ne krade vrijeme, nego ga povećava, iscjeljuje dijete koje živi u rastrganoj obitelji, potiče kreativnost jer zahtjeva potpunu iskorištenost osjetila. U prirodi dijete ulazi u svijet mašte, pronalazi slobodu, ima svoj mir (Louv, 2015). Boravak djece na igralištima je važan za cjelokupan razvoj djece, mnoga istraživanja podržavaju boravak djece na igralištima s ciljem razvoja psihomotoričkih, socijalnih i kognitivnih vještina. Igra je temeljna aktivnost koja je sveprisutna u razvoju djece, posebno mjesto u životu djeteta, ali i središte za socijalnu interakciju, poboljšanje mentalnog zdravlja i tjelesnu aktivnost čini igralište. Igra omogućuje djeci stvaranje te promicanje ponašanja koje poboljšava zdravlje u ranim godinama života te ima priliku utjecati na promjenu stope pojave raznih bolesti u kasnijim godinama života (Horvat, Matijašević i Vukašinić, 2023).

Kako bi djeca više vremena provela na otvorenom učeći i krećući se, osmišljen je Erasmus + projekt „Učenje kroz igru i kretanje na otvorenom“. Cilj projekta je osigurati djeci, radnicima vrtića te roditeljima iskustvo prirode kao bogatog okruženja za učenje te pokreta kao pokretača iskustvenog učenja. Sudionike se želi osposobiti da uvide pokret kao priliku za postizanje ciljeva u svim područjima kurikuluma na što inovativniji te kreativniji način, s pozitivnim učincima na cjelokupan djetetov razvoj. Kao rezultat se očekuje drugačiji način planiranja aktivnosti podržan i od strane roditelja. Ciljevi su promijeniti i oplemeniti primjere aktivnosti kretanja za primjenu u različitim područjima kurikuluma, potaknuti razmišljanje roditelja o važnosti kretanja na otvorenom za cjelokupan djetetov razvoj te obogatiti znanje radnika o značaju kretanja u prirodi za cjelokupan djetetov razvoj. Aktivnosti koje će biti primijenjene su razmjena i procjenjivanje iskustava, razvoj didaktičkog materijala i aktivnosti za ostvarenje uvjeta za učenje na otvorenom, profesionalni trening o važnosti pokreta i njegove inteligencije u razna područja kurikuluma te razne radionice za roditelje o važnosti kretanje za holistički razvoj djece. Rezultati koji se očekuju na kraju projekta su radionice za roditelje o važnosti kretanja, priručnik za odgojno-obrazovne radnike te roditelje s raznim aktivnostima kretanja za sva područja kurikuluma i osmišljeno poticajno vanjsko okruženje koje omogućava djeci razvoj te postizanje ciljeva na raznim područjima kurikuluma kroz aktivnosti kretanja (<https://movingandlearningoutside.eu/wp-content/uploads/2020/10/Croatian-version-Outdoor-Activities-Guidelines-and-Recommendations-for-Preschool-Education.pdf>) .

3.2. Vrijeme

Stručnjaci preporučuju izlazak na otvoreno bez obzira na vremenske uvjete. Vremenski uvjeti te boravak na otvorenom prostoru preporuča se svaki dan, bez obzira na vremenske uvjete. Kiša ima svoje čari za djecu. Ponekad odrasli krivo procijene da je bolje da drže djecu u zatvorenom jer je vani hladno, pada kiša ili je vjetrovito. Za izlazak na otvoreno treba voditi računa o primjerenoj odjeći, obući te vremenu provedenom na otvorenom. Boravak na otvorenom preporučuje se odgoditi ako je temperatura ispod -10 stupnjeva. Za boravak na otvorenom prostoru potrebno je poštivati vremenske uvjete, godišnje doba, duljinu boravka te prikladnu obuću i odjeću (Pihač, 2011).

Prema istraživanju o stavovima i promišljanjima odgojitelja o boravku na otvorenom, koje je provedeno među 351 odgojitelja, rezultati pokazuju sljedeće: 53% odgojitelja slaže se ili potpuno se slaže da slobodno vrijeme provede u prirodi, 35,6% provodi do 6 sati tjedno u rekreaciji, šetnji, vožnji biciklom i slično. Vezano za tvrdnju koji ograničavajući faktori utječu na izlazak djece na otvoreno, 58,1% odgojitelja se potpuno slaže ili se slaže s tvrdnjom. Ispitanici su se pitali koje druge ograničavajuće faktore vide kao prepreku i njih 36,9% je navelo vrijeme. Odgojitelji su ključni u tome hoće li izaći s djecom na otvoreno ili ne. To uvelike utječe na različita iskustva djece jer njihovo vrijeme ovisi o uvjerenjima i stavovima njihovih odgojitelja (Kadum i Šegon, 2023).

Preporučeno vrijeme boravka djece na otvorenom ovisi o raznim faktorima, a jedan od njih je dob djeteta. Preporučuje se boravak na otvorenome od 30,40 do 60 minuta, uz uvjet da se djeca kreću te da su aktivnosti nadzirane i organizirane. Kontraindikacija za boravak djece na otvorenome nije i ne smije biti temperatura sa minus predznakom jer djeca s adekvatnim pripremom i odjećom mogu boraviti na otvorenom i pri tim temperaturama. Djeca mogu i trebali bi boraviti na otvorenome u bilo kakvim vremenskim uvjetima, odnosno kada je sunčano, oblačno, kišovito, kada su niske temperature i kada pada snijeg, jedino se ne preporučuje boraviti vani kada je jako vjetrovito te maglovito.

U zimskim mjesecima boravak na otvorenome podrazumijeva sadržaje i igre koje mobiliziraju na rad cijeli organizam djeteta, a to su sanjkanje, skijanje, grudanje, trčanje i druge slične aktivnosti. Vrlo je važno znati da je opasno ukoliko dijete stoji na jednom mjestu, duže vrijeme, ili se malo kreće, ako je niska temperatura zraka te ako je odjeća i obuća djeteta tijesna i vlažna. U takvim situacijama može dovesti do negativnih i nepoželjnih posljedica za zdravlje djeteta, na primjer do pothlađenosti organizma, a čak i do smrzotine (na nožnim prstima, stopalima, prstima ruku, nosu) (<https://vrtic-srednjaci.zagreb.hr/default.aspx?id=191>).

U zimskom periodu aktivnosti bi se trebale planirati u najtoplijem razdoblju dana, između 10 i 14 sati. Starija djeca mogu biti vani i do sat vremena, dok mlađa borave kraće, od 10 do 20 minuta, ovisno o vremenskim uvjetima. Ljeti se izbjegava odlazak na otvoreno, zbog jačine sunca te UV zračenja, između 10 i 16 sati (<https://www.laticagarcin.hr/boravak-djece-na-zraku/>).

3.3. Odjeća

Kako bi djeca mogla boraviti na otvorenom prostoru, trebaju imati odgovarajuću obuću i odjeću koja je prilagođena godišnjem dobu. Odjeća treba biti primjerena i praktična aktivnostima koje dijete obavlja kako ih ne bi sputavala te da im omogući regulaciju tjelesne topline (<https://www.latica-garcin.hr/boravak-djece-na-zraku/>).

Odjeća djeteta na otvorenom treba biti mekana, topla i suha, po mogućnosti nepromočiva. Dijete bi trebalo u svom ormariću imati rezervnu odjeću kako bi se moglo presvući u slučaju potrebe. Odjeća ne smije biti mala jer sputava i steže dijete u kretanju i aktivnostima. Nepotrebno je i štetno djetetu obući previše odjeće jer se tada dijete znoji. Prevelika odjeća, također, nije dobra jer stvara dijete nesigurnim i nespretnim, a može se i prehladiti. Obvezni i sastavni dio zimske odjeće su šal, kapa i rukavice. Obuća ne smije biti tijesna, ali niti prevelika jer i tada može doći do nepoželjnih posljedica (pad, ozljeda, pothlađenost, nespretnost, itd. Odjeća treba biti na vezanje s gumom da se ne skliže i na vezanje (učvršćen skočni zglobov) (<https://vrtic-srednjaci.zagreb.hr/default.aspx?id=191>)).

3.4. Materijal

Autorica Došen Dobud (2016:199) govori „Dječja istraživanja mogu na određeni način biti determinirana predmetima i materijalima koji su im na raspolaganju. No uvijek im ostaje sloboda da ih prihvate ili ne, da uz prisutne i ponuđene predmete i materijale u istraživanju koriste i dodatne koji su im u vidokrugu ili za koje znadu gdje ih mogu naći“.

U vanjskom se prostoru djeca spontano miješaju, ponajviše u prostoru atraktivnih igara, na primjer u vanjskom pješčaniku, u uporabi tobogana, ljuljačke, klackalice, u uporabi razbih vozila i slično. Vanjski prostor koji je manje omeđen, mnogo je prikladniji za miješanje djece različite dobi. Pogodan je za istraživačke aktivnosti pijeskom, vodom, ali i bojama, krupnim montažnim i ambalažnim elementima za građenje (Došen Dobud, 2005).

4. AKTIVNOSTI I IGRE ZA PROVOĐENJE NA OTVORENOM

Renz-Polster i Hünther (2017:46) govore „...djeca tamo vani ne stoje samo pred vanjskim izazovima. Ona aktiviraju svoj cijeli unutarnji život. Istraživanja zapravo pokazuju da se djeca igraju kreativnije u nestrukturiranom, prirodnom okruženju nego unutra. Vani često smišljaju prave sage u igri, čiji se motivi sljedećeg dana pojavljuju u igri - eto toliko o tome da samo divljaju!“.

4.1. Prednosti provođenja aktivnosti na otvorenom

Priroda je prostor bez zidova i vrata. Mjesto prepuno svježeg zraka, boja, mirisa, pokreta te brojnih otkrića za sva osjetila. U prirodi djeca mogu učiti i istraživati o biljkama životinjama, stablima, prirodnim fenomenima, o četirima elemenata – vodi, zraku, zemlji, vatri. Ono što je posebno u kontaktu s prirodom je to da djeca u prirodi puno uče i o samima sebi je su vani, na svježem zraku, uvijek aktivna. U tim aktivnostima rade pokrete cijelim tijelom koje je nemoguće izvesti u zatvorenom prostoru, vježbaju preskakanje preko svega na što naiđu, penjući se na stabla te balansirajući po srušenim deblima (Lohf, Bestle-Körfer i Stollenwerk, 2014).

Lohf, Bestle-Körfer i Stollenwerk (2014:8) navode kako je „Osjetilo dodira „majka svih osjetila“, u bliskom kontaktu sa zemljom, lišćem, životinjama itd. dobiva mnoštvo podražaja preko osjetljivih receptora u koži. A upravo to predstavlja jedno od temeljnih iskustava za učenje, jer u svakoj moždanoj aktivnosti poimanja prethodi barem jedno iskustvo dodira. Učenje dodirom dovodi čovjeka do korijena svake spoznaje“.

Suvremena istraživanja mozga pokazuju da su tjelesne aktivnosti važne za optimalno funkcioniranje mozga u procesu pamćenja i učenja. Spoznajni razvoj mozga ovisi o razgranatosti sinapsi, odnosno vezama među moždanim stanicama, a aktivnosti koje potiču najintenzivniji razvoj sinapsi su upravo one koje uključuju akomodaciju oka, sposobnost oka da fokusira predmete koje se nalaze na različitim udaljenostima te govor i finu motoriku. Najintenzivniji razvoj sinapsi se događa u predškolskoj dobi, što znači da se do pete godine djeteta razvije čak 50% sinapsi, a do sedme godine, prije polaska u školu, njih čak 75%. Djeca bolje pamte kada uče koristeći cijelo tijelo te kada su u pokretu. Tjelesna aktivnost u prirodi pruža mnogo poticaja za cjelokupni razvoj djeteta, a s malo truda postiže se optimalno funkcioniranje mozga. Također, rani i predškolski period je ključan za razvoj djetetove

veze s prirodom. Dijete kroz kontakt s prirodom pronalazi mentalnu i emocionalnu snagu. Od najranije dobi, dijete istražuje okruženje u kojem se nalazi te je vani prirodno motivirano za učenje. U tom procesu razvija se empatija i emocionalna inteligencija, jača se samopouzdanje, što je izuzetno važno jer u poticajnom okruženje dijete puno lakše uči i pamti nego kada mu je učenje nametnuto ili kada nema stvarni kontakt s temom koju uči. Priroda potiče sva osjetila, kreativnost te dječju maštu (<https://dvlabin.hr/projekt-1000-sati-na-otvorenom/>).

Život na otvorenom prostoru je djeci u krvi. Kad se djeca slobodno igraju, u većini slučajeva prevladavaju prastari motivi. Na primjer, lov: djecu ne fascinira ništa više od štapova, odnosno grana, koji se mogu saviti u luk ili jednostavno koristiti kao neki drugi instrument za razne svrhe. Djeca također rade kuće, kopaju rupe, grade kolibe, šatore, kućice na stablu, zaključno logor. Također, zanima ih i voda; bacaju kamenčiće u vodu, pregrađuju potoke, pecaju „ribe“. Djeca se tako mogu satima zabavljati. Isto tako ih zanima i zemlja; igraju se u blatu ili jednostavno kopaju. Djeca su očarana mjestima u prirodi gdje mogu steći elementarna iskustva. Djeca vrlo često, kada se igraju na dječjim igralištima, zalaze na dijelove terena koji nisu kultivirani, na primjer hrpe zemlje, livadice u grmlju, privlači ih sve što je kod uređivanja površine ostalo neuređeno. Ukratko, može se reći da odnos s prirodom još uvijek čuči u svakom djetetu, djeci je potrebno da su u prirodi, na otvorenom (Renz-Polster i Hüther, 2017).

Djeci je za razvoj potrebno pružanje obilja vanjskih poticaja za doživljavanje i istraživanje. Oni moraju biti iz prirode, ako želimo značajnu bliskost djeteta s prirodom. Djetetova istraživanja i doživljaji će poći od percepcije, osjetila, prema interiorizaciji (unutarnji emotivni rast). Obavezno bi trebalo voditi računa o tome na koju se vrste osjetila može i mora ograničiti njihov istraživački doživljaj zbog sigurnosti djeteta te objekta njegova istraživanja. Ne treba zaboraviti činjenicu kako je dijete ispunjeno emocijama kojima će pratiti svoja istraživanja te iz njih proizašle kreacije. Emocije će utjecati na njegov odnos prema objektima istraživanja, ali i na samu spoznaju. Sva se dječja istraživanja povezuju sa stvaranjem pozitivnog odnosa prema prirodni, njezinoj zaštiti te čuvanju. Pozitivan odnos prema prirodi se može i treba stvarati od najranije dobi (Došen Dobud, 2016).

Djeca predškolske dobi imaju urođen dar mašte, dar magičnog doživljaj i razmišljanja, što ih dovodi u svijet prepun prirodnih čuda, koja percipiraju preko osjetila te poput prirodoznanaca, žele sve razumjeti (Lohf, Bestle-Körfer i Stollenwerk, 2014).

Kada je riječ o sigurnosti, pretjerana briga o djeci dovodi do smanjenja slobodne dječje igre na otvorenom prostoru, što dovodi do dugoročnih posljedica na dobrobit djece. Zabrinutost zbog ozljeda tijekom dječje igre, opasnosti od nepoznatih te opasnosti u prometu, dovelo je postupke roditelja gdje oni pokušavaju udaljiti djecu od opasnih aktivnosti te područja, ali pritom ne nude alternativna rješenja, već jednostavno igru na otvorenom prekinu, a bez pristupa mogućnostima za igru, djeca propuštaju razna razvojna iskustva (Hlad, 2022).

4.2. Aktivnosti

Na otvorenom prostoru treba iskoristiti sredstva ili prepreke od prirodnih materijala za odgojno-obrazovne aktivnosti. Adrenalinski parkovi u prirodi, izrađeni od drva te užadi, postaju popularni jer pružaju djeci zabavne i izazovne zadatke. Djeca vole penjanje čim prohodaju pa im staze s užadi omogućuju razvoj motoričkih sposobnosti kroz sigurno okruženje. Kod prepreka je važno da budu zanimljive i privlačne djeci, da su prilagođene njihovim sposobnostima i visinama. Staze s užadi trebaju sadržavati različite prepreke poput penjanja, hodanja, balansiranja, potičući razvoj vještina te međusobne suradnje djece. Ovakvi poligoni ne razvijaju samo motoričke sposobnosti, već i jačaju komunikaciju, odnose, samopouzdanje među djecom i preuzimanje rizika (Marić, 2023).

Djeci kretanja, igre i radosti nikada nije previše, važno je omogućiti im bezbrižnost, kretanje i igru od najranije dobi. Kretanje je potrebno djeci zbog opuštanja, poboljšanja koncentracije te oslobađanja agresije i napetosti. Prirodan način kretanja prati i utječe na antropometrijski status djece. Za optimalan razvoj je potreban stalni podražaj. Djetetov prirodni nagon za kretanjem se smanjuje ukoliko se dijete malo kreće, što kasnije može imati posljedice na motoričku koordinaciju djeteta, što se u odrasloj dobi teško nadoknađuje. Sve se više djece suočava s poteškoćama zbog nedostatka snage i ustrajnosti za svakodnevne aktivnosti. Zbog toga je važno pružiti djeci raznolike mogućnosti kretanja, čime se ujedno utječe i na: poticanje cirkulacije (vožnja biciklom, plivanje, trčanje, igre s puno kretanja), jačanje kostiju (preskakanje, skakanje, trčanje, preskakivanje vijača), jačanje mišića (penjanje, gumi-gumi, koturanje, vježbe jačanja), bolju gipkost (hula-hop, gimnastičke vježbe, uspinjanje), bolju okretnost (školica, koturanje, razne vježbe) (Pihač, 2011).

Postoji izraz „prirodnine“ koji se koristi za sve elemente iz prirode kojima dijete može manipulirati u svojim istraživanjima, reprezentaciji i preradama. To mogu biti raznovrsni meki i tvrdi plodovi kao što su: žir, orah, kesten, lješnjak, tvrde tikvice, povrće, krupnije i sitnije sjemenje. Odnosno sve što je djeci dostupno iz prirode, a da ne ugrožava njihovo zdravlje. U dječje ruke, također mogu doći i voćke i povrće sa svojim dijelovima: lišće, korijenje (Došen Dobud, 2016).

4.3. Igre

Duran (2001:16) navodi „... igra je aktivnosti pretežno vezana za djetinjstvo. Rađanje u nezreloj formi, produženo i zaštićeno djetinjstvo daju prednost u prilagođavanju promijenljivoj sredini i prilagođavanju na duži rok“.

Mnogo toga se može reći o igri. Igra te djelovanje istraživanja, stvaranja i otkrivanja nezaobilazni su dio ljudske akcije, posebice u vrijeme intenzivnog razvojnog razdoblja od prvih godinu dana na dalje. Djetinjstvo i igra su dva podudarna, odnosno međusobno uvjetovana pojma. Poznato je da se ljudi ne igraju samo u djetinjstvu, nego i u kasnijim razvojnim razdobljima. Prema jednom poznatom njemačkom pedagogu, Friedrich Fröbel, igra je najbistrijiji proizvod čovjeka u djetinjem dobu. Zato igra postaje i sredstvo odgoja i obrazovanja (Došen Dobud, 2016).

U „Malom priručniku za igre na otvorenom“, autorice Jadranke Varošaneć (2009), navedene su sljedeće igre:

1. „Utrka s novinama“

Potrebni predmeti: jedna novine za svakog igrača

Cilj igre: prvi stići do cilja s novinama među nogama

Tijek igre: Igrači se poredaju na startnu liniju, jedan pored drugog, s novinama među koljenima, koje im ne smiju ispasti za vrijeme utrke. Igrači trebaju stići do cilja s novinama među koljenima, s tim da ako novine ispadnu, igrač se vraća na startnu liniju. Pobjednik igre je onaj koji prvi stigne do cilja.

2. „Rakovi“

Potrebni predmeti: /

Cilj igre: prvi stići do cilja hodajući postrance u paru

Tijek igre: Igrači se na početku igre raspoređuju u parove, bilo bi dobro da je što ujednačenije po visini. U igri je potreban predvodnik.

Igrači u svakome paru okreću jedan drugomu leđa te ukrštaju ruke da bi se "vezali" poput rakova te se svi parovi poredaju u startnu liniju.

Predvodnik igre kaže: "Naprijed!" i parovi koji se ne smiju rastaviti, trebaju stići što prije do cilja (cilj se određuje na početku igre). U igri, parovi, mogu skakati, trčati, ići postrance. Pobjeđuje par koji prvi stigne do cilja.

3. "Braća"

Potrebni predmeti: jedna zviždaljka

Cilj igre: što prije pronaći para te sjesti na zemlju

Tijek igre: Na početku igre potrebno je izabrati suca koji dobiva zviždaljku. Igrači se podijele u parove "braće" te rasporede u dvije kolone, tako da je u svakoj jedan član para. Svaka kolona ima predvodnika te treba utrkom prijeći jedan prostor (mogu se uvesti i prepreke). Kada sudac iznenada puhne u zviždaljku, svaki igrač mora pronaći svog para, uhvatiti ga za ruku te zajedno s njime sjesti na zemlju i uzviknuti: "Braća!". Posljednji se par eliminira iz igre te se igra nastavlja sve dok ne ostane jedan (zadnji) par.

4. "Potezanje konopca"

Potrebni predmeti: vrlo dug konopac i kreda

Cilj igre: povući konopac na svoju stranu

Tijek igre: Na početku igre, igrači se podijele u ekipe (momčadi). Kredom (može i drugi način oznake) se nacrtava crta koja se ne smije prijeći (između dvije momčadi). Dvije momčadi moraju dobro uhvatiti konopac te ga vući da bi prevukli protivničku momčad preko crte. Ona momčad koja prevruće suparničku momčad preko crte, pobijedila je.

5. "Pogodi i obori"

Potrebni predmeti: jedan štap dug najmanje 1.50 m, škare, ljepljiva traka u boji, tri kamenčića po igraču, jedan čep s boce

Cilj igre: srušiti čep s vrha štapa

Tijek igre: Na početku igre štap se ukrasi ljepljivom trakom u boji, zatim se zabode u pijesak ili zemlju te grančicom ili štapićem nacrtaju uokolo dva koncentrična kruga (jedan promjera oko 50 cm, a drugi oko 1m), a na vrh štapa se stavi čep. Igrači stoje izvan vanjskog kruga i bacaju kamenčić da bi pogodili vrh štapa te oborili čep. Igrač baca ponovo ako čep ne padne. Ako čep padne u unutarnji krug, igrač dobiva jedan bod, ako padne u vanjski, veći, igrač dobiva 2 boda. Svi igrači bacaju po jedan kamenčić dok se ne izredaju, a kada su svi kamenčići bačeni, zbrajaju se bodovi te pobjeđuje igrač s najviše bodova.

Autor Güther u knjizi „1000 zabavnih igara“ (2007) navodi sljedeće igre:

6. „Lovljenje sjena“

Potrebni predmeti: /

Cilj igre: uloviti tuđu sjenu

Tijek igre: Jedno dijete je lovac, dok ostali trče. „Lovac“ pokušava stati na nečiju sjenu. Nakon što stane na nečiju sjenu, to dijete lovi sljedeće. Također, može postojati i mjesto „spas“, odnosno mjesto na koje djeca bježe na sigurno od „lovca“.

7. „Drvce, seli se“

Potrebni predmeti: /

Cilj igre: uloviti nekoga

Tijek igre: Jedno dijete lovi, dok su ostala djeca „drvca“. Svako „drvce“ oko sebe na podu nacrtaju krug te stane u njega (dok se nalazi u tom krugu, dijete ne može biti ulovljeno). Kada dijete koje lovi poviče: „Drvce, seli se“, svi moraju potrčati i naći drugi krug u koji će stati, a za to vrijeme dijete koje lovi pokušava uhvatiti nekoga. Tko je ulovljen, lovi sljedeći.

8. „Ručna kolica“

Potrebni predmeti: /

Cilj igre: doći prvi do cilja

Tijek igre: U ovoj igri se djeca slažu u parove. Jedno dijete oponaša kolica, oslonjeno je rukama o zemlju, dok ga drugo dijete uhvati za noge. Parovi stanu na početnu liniju te na znak kreću prema cilju. Pobjednik je par koji prvi dođe do cilja.

9. "Za mnom"

Potrebni predmeti: /

Cilj igre: što bolje ponašati vođu igre

Tijek igre: Na početku igre se odredi vođa. Vođa povikne : "Za mnom" i potrči te na primjer, preskoči deblo. Ostali sudionici igre moraju napraviti sve što i on. Onaj tko ne uspije napraviti ono što i vođa, odnosno ne može izvesti dobro kao i vođa, u sljedećoj rundi igre preuzima ulogu vođe.

10. "Dvorčić"

Potrebni predmeti: kamenčići

Cilj igre: srušiti kamenčić s vrha

Tijek igre: Na zemlju se poslože tri kamena jednake veličine jedan pokraj drugog u oblik trokuta, a četvrti kamenčić se stavi na njih kao vrh piramide. Svaki igrač ima tri kamenčića kod sebe te pokušava srušiti dvorčić. Pobjednik je onaj koji uspije srušiti dvorčić.

5. PROVOĐENJE VREMENA NA OTVORENOM U DJEČJEM VRTIĆU

Renz-Polster i Hünther (2017:33) navode „Priroda je prostor za dječji razvoj krojen po mjeri. Iskustven svijet koj je skrojen prema potrebama istraživača svijeta. Ovdje mogu razviti svoja jedra. Ovdje puše vjetar potreban za njihov rast. U prirodi mogu djelovati. Ovdje se mogu vršnjaci organizirati sami. Ovdje mogu graditi na svojim temeljima. Vrijeme provedeno u prirodi je vrijeme razvoja“. Ljudi su tijekom povijesti živjeli u prirodi, u okruženju koje nije oblikovao čovjek. Priroda je tada bila svakodnevno dio plana i organiziranja dana kod djece i odraslih. zaključno rečeno, jako velik dio djetinjstva se odvijao na otvorenom prostoru (Renz-Polster i Hünther, 2017).

Priroda je kompleksna te hrani sva osjetila: osjetilo ravnoteže, dodira, njuha, sluha, vida, dodira. Ako se ne bi stimulirala osjetila kroz kontakt s vanjskim svijetom, ne bi se moglo razumjeti ni spoznati svijet oko sebe, a u konačnici niti logičko zaključivati (Lohf, Bestle-Körfer i Stollenwerk, 2014).

Odgojitelj je prva u nizu osoba koju djeca susreću na odgojno-obrazovnom putu, zato odgojitelji imaju veliku važnost te moć utjecaja na djetetovo mišljenje, moralne vrijednosti, razvoj i stavove. Kvalitetna komunikacija između djeteta i odgojitelja je ključna za djetetov razvoj, posebno za uspješan razvoj socijalnih vještina. Kada su dobro postavljeni ciljevi za kvalitetnu komunikaciju između odgojitelja i djeteta, tada se djetetu omogućava sigurnost i zadovoljstvo što kasnije dovodi do slobodnog učenja i izražavanja (Klarin, 2006). Odnosno, kada se govori o „suvremenom odgojitelju“ potrebno je biti nenametljiv, fleksibilan, senzibilan za dječje potrebe, dosljedan te osluškivati i pratiti svako dijete (Miljak, 2009).

Zadaća odgojitelja je osvijestiti roditelje o važnosti boravka na otvorenom prostoru te dobrobitima koje priroda nudi djeci za njihov razvoj kroz razne edukacije. Neupitna je važnost suradnje odgojitelja i roditelja te njihovo međusobno povjerenje. Ako dijete u obiteljskom domu ne provodi mnogo vremena na otvorenom te je okruženo tehnologijom (raznim uređajima poput tableta, mobitela i slično), vrlo je velika mogućnost da će dijete odbijati aktivnosti i u dječjem vrtiću jer su za njega takve aktivnosti nepoznate te će ih svrstati kao manje važne (Lorger, 2014).

5.1. Aktivnosti na otvorenom

U ljetnom periodu, djeca se mogu nuditi aktivnosti s vodom. Djeca vole vodu te mogu relativno dugo ostati u tim igrama. Veći broj djece pokazuje izrazitu usredotočenost na igre vodom. Početne igre pranja, uranjanja, pokušaja prskanja govore o osjetilnom zadovoljstvu, nakon čega slijede akcije, na primjer pranje ruku i njihove odjeće kao nečeg poznatog, a onda i otkrivanja, istraživanja, provjeravanja vlastitih mogućnosti uz provjeru učinaka istraživanja. Djeci se mogu ponuditi „problemi“ koje će djeca najčešće prihvatiti. Na primjer, kako bi mogli odstraniti naljepnicu s boce. Djeca su u tijeku igre pokušala najprije kidati prstićima naljepnicu, pokušala daščicom odstraniti je, a zatim polijevanjem vode iz druge boce. Nakon što su polili bocu s naljepnicom, odstranili su naljepnicu krpicom. Za sve probleme koje se ponude djeci, bili ili ne bili oni shvaćeni, riješeni ili neriješeni, trebalo bi prepustiti intuiciji i inventivnosti djece da se nose onoliko koliko mogu (Došen Dobud, 2016).

A. Došen Dobud „Dijete istraživač i stvaralac“ (2016) u svojoj knjizi „ navodi nekoliko aktivnosti s vodom:

1. Tone, ne tone, izranja iz vode

Odgojitelj pripremi nekoliko plastičnih, pa metalnih spojica, skinute iglice s bora ili jele, praznu ljusku jajeta, veće i manje kokoške ili ptičje pero, puno jajce, kuglica koja potone i ispliva ili nešto slično. Zatim pripremi zdjelu s vodom u koju će ubacivati pripremljene elemente. Odgojitelj ubacuje jedan po jedan element u vodu s prethodno postavljenim pitanjem djeci: „Hoće li potonuti ili neće? Hoće li kad potone izroniti ako se pritisne?“ te slična pitanja.

2. Veliko pranje igračkaka

Ako se dobro osigura prostor, djeci se može omogućiti veliko pospremanje, kupanje i pranje igračkaka. Naravno, pritom je potreban prostor gdje će se igračke moći osušiti. Koristi se mlaka voda, a po potrebi i dječji deterdžent. Voda se nalije u veliku kadu s čistom vodom, a voda će se s vremenom zamutiti. Na kraju se u vodu može dodati kamen ili cigla sa zemljom, oni se operu, postaju čisti, a voda mutnija i prljavija. Zatim se s djecom komentira što se sada našlo u najprije čistoj pa prljavoj vodi (Došen Dobud, 2016).

Vrtići, gotovo bez iznimki, raspolažu u vanjskom prostoru većim ili manjim, zaštićenim pješčanicima za igru. Pijesak je za djecu primamljiv element, a uz boje i vodu smatra se i terapijskim koristan i zanimljiv. Pravilo za dimenzije pješčanika su da dužina i širina mora odgovarati djeci, odnosno moraju biti primjereni korisnicima. U pješčaniku je potrebno zaštititi djecu i nastojati da redovitije peru ruke, a po potrebi im istresti nakupljeni pijesak iz odjeće. Uz lopatice i kantice te druge igračke, u pješčanik se mogu staviti i drugi predmeti kao što su različite posude, šuplji premeti, lijevci, valjci, cijevi šireg i užeg profila, sita, mrežice, vrećice te ostali predmeti. Mogu se dodati i različiti građevinski elementi poput štapića, maketa kućica, pokoji prometni znak, može se u pijesku izdubiti korito za jezero, rijeku, potok i drugo (Došen Dobud, 2016).

Autori Lohf, Bestle-Körfer i Stollenwerk, u knjizi „Dođi, igrajmo se vani! Budimo aktivni u igri s djecom“ navode sljedeće aktivnosti u ljetnom periodu:

1. Vijenac poljskog cvijeća

Potrebni materija: poljsko cvijeće, savitljiva žica ili uže

Potrebno je nabrati poljskog cvijeća i poslagati ga u jedan red i to tako da su cvjetne glavice okrenute gore, a stabljike dolje. Povezivati cvjetove užetom ili žicom. Kada se dobije dovoljno dugačak niz, potrebno je spojiti krajeve tako da nastane vijenac te je krajeve potrebno pričvrstiti. Predugačke stabljike odrezati škarama. Vijenac se može nositi na glavi kao ukras.

2. Lutkice od maka

Potrebna materija: kuglice stiropora, flomasteri, igle i konac, cvjetovi maka i neko drugo cvijeće

S cvjetovima maka se treba pažljivo postupati jer vrlo brzo uvenu. Latice im treba preklopiti dolje, prema stabljici, tako da dobiju izgled haljinice. Na stiroporne kuglice treba nacrtati lice, pomoću igle kroz njih provući konac te zašiti ih na haljnicu od maka.

3. Biljni „memory“

Na stol se postave različite biljke iz vrta, trave, listovi i slično. Svaka se biljka treba nalaziti u čaši vode. Djeca se zatim podijele u manje skupine, za svaku skupinu se pripremi takav jedan stol s različitim biljkama. Na određeni znak za početak, sva djeca izjure van u potragu za biljkama koje se nalaze na njihovom stolu. Grupa koja prva pronađe sve biljke i posloži ih onako kako su poredane na glavnom stolu, pobjednik je natjecanja.

4. Prirodni kviz

Sva djeca dobiju po jedno povećalo te glume prirodoslovce, a zatim im se postavljaju pitanja. Na primjer, „Koliko pauk ima nogu? Čime leptir siše nektar iz cvijeta? Jesu li listovi maslačka nazubljeni ili okrugli?“ i slična. Djeca povećalom istražuju nove detalje te si međusobno postavljaju pitanja.

5. Kopanje podzemnih tunela

Krtice su neumorni kopači podzemlja te u kratkom vremenu mogu prekopati cijelu livadu. Djeca trebaju zajedno napraviti velik pješčani ili zemljani brijeg, možda će biti potrebno dodavati i vodu kako bi brijeg bio što stabilniji. Zatim stanu oko brijega te rukama kopaju hodnike i tunele. U sredini brijega se treba sastati što više hodnika i tunela. Kada se iskopaju tuneli i hodnici, tada „krtičine šape“ oprezno pokušavaju napipati druge šapice u susjedovom hodniku.

Autori Lohf, Bestle-Körfer i Stollenwerk, u knjizi „Dođi, igrajmo se vani! Budimo aktivni u igri s djecom“ navode sljedeće aktivnosti za zimski period:

1. Snježni tuš

Djeca se podijele u parove te potraže grane prekrivene snijegom. Jedno dijete stane pod granu i glumi da stoji pod tušem, lagano otvara zamišljenu slavinu i uzima sapun u ruku. U tom trenu drugo dijete iz tog para svom snagom protrese granu te ga zatrpa snijegom. Djeca se mogu zabavljati i snažno potresajući snijegom prekriveno sitno drveće.

2. Snježne kugle

Djeca se podijele u dvije skupine i stanu iza određene linije te natjecanje može početi. Svaka si ekipa mora napraviti kugle od snijega te naizmjenice svaka ekipa baca grude snijega, odnosno kotrlja ih prema čunjevima. Za svaki prevrnut čunj ekipa dobiva jedan bod.

3. Snjegović

Od snijega je potrebno napraviti kugle te napraviti snjegovića. Svaki snjegović može izgledati drugačije, biti napravljen od raznih materijala (češeri za nos ili uši, šipak se može staviti na mjesto usta...)

4. Kule od gruda

Može se napraviti natjecanje u gradnji kula od gruda snijega. Potrebno je napraviti puno gruda jednakih veličina te od njih napraviti kulu. Pobjednik je onaj čija je kula viša.

5. Slike u snijegu

U snijegu se mogu napraviti prave slike. U snijegu se može crtati rukama ili raznim alatima, na primjer grančicama, štapovima, kamenjem... Slika se može ukasiti raznim kamenčićima, pijeskom, otiscima ruku ili stopala.

6. PROJEKT „1000 SATI NA OTVORENOM“

U moru aktivnosti koje su dostupni djeci i obiteljima, jednostavno igranje vani može biti vrlo lako zanemareno jer tko ima vremena za igru vani u prirodi kada treba, na primjer uvježbavati plesove, završiti domaću zadaću ili provoditi nogometni trening? Neka od istraživanja pokazuju kako jednostavne i jeftine aktivnosti vani pružaju najviše zdravstvenih i jednostavnih koristi za djecu.

Istraživanja su pokazala kako prosječno dijete u Americi provede godišnje otprilike 1200 sati pred ekranima. Da bi promijenili situaciju, koja je uvelike postala problem, američki roditelji su organizirali globalni pokret pod nazivom "1000 hours outside", odnosno "1000 sati na otvorenom" (<https://dvlabin.hr/projekt-1000-sati-na-otvorenom/>).

Globalni pokret boravka u prirodi bilo je potaknut osobom koja je bila inspirirana Charlotte Manson. Charlotte Manson je bila britanska odgojiteljica koja je živjela od 1842. do 1923. godine. Imala je mnogo filozofija o djeci i obrazovanju koje i danas vrijede. Charlotte Manson je smatrala da bi djeca trebala provoditi vani 4-6 sati svaki „dobar dan, od travnja do listopada“ (<https://www.1000hoursoutside.com/blog/why-1000-hours>).

Pokret ima za cilj potaknuti roditelje diljem svijeta da provedu što više vremena vani u prirodi, na otvorenom, te na taj način kompenziraju vrijeme koje je "izgubljeno" pred ekranima (mobitelima, televizijom, tabletom, play station-om...).

Jedno od pitanja koje se postavlja je "Zašto se to vrijeme (pred ekranima) smatra izgubljenim?". Činjenica je da su današnja djeca već od najranije dobi vezana uz dvodimenzionalne sadržaje koji su vrlo atraktivni, ali za djetetov razvoj su oni vrlo upitni. Takvi sadržaju podrazumijevaju višesatno mirovanje te izostanak tjelesne aktivnosti, ali i govora što u kasnijoj dobi može dovesti do problema. U današnje vrijeme sve više djece ima neku vrstu govornih teškoća, manje su spretni od nekadašnjih generacija, a zbog nedovoljnog kretanja je sve više djece s prekomjernom tjelesnom težinom. Djeca kada su u prirodu stalno se kreću, verbaliziraju što vide i rade, razvijaju spretnost i druge vještine koje teže razvijaju u zatvorenom prostoru. Boravak na otvorenom je dobar za aktivniju djecu jer im pruža više prostora za kretanje te se djeca drugačije ponašaju kada su vani, tako ih se vidi i upoznaje na drugačiji način (<https://dvlabin.hr/projekt-1000-sati-na-otvorenom/>).

Slika 1. Logo kompanije "1000 hours outside"

<https://images.app.goo.gl/YKCXg8ZPcKFditBB9>

Slika 2: Ginny Yurich - osnivačica pokreta
"1000 sati na otvorenom"

<https://www.1000hoursoutside.com/events>

7. ISTRAŽIVANJE

7.1. Cilj istraživanja

Cilj istraživanja bio je ispitati stavove, promišljanja i navike roditelja djece predškolskog uzrasta vezano uz provođenje vremena s djecom na otvorenom prostoru, te odrediti koliko vremena i na koji način djeca provode na „čistom, otvorenom zraku“.

7.2. Zadaci istraživanja

Iz tako postavljenog cilja proizašli su sljedeći zadaci istraživanja:

1. utvrditi stavove roditelja o važnosti boravka na otvorenom prostoru s djecom predškolske dobi;
2. istražiti na koji način roditelji provode i koliko vremena na otvorenom prostoru s djecom predškolske dobi

7.3. Uzorak istraživanja

Sudionici istraživanja bili su roditelji djece predškolskog uzrasta s područja Republike Hrvatske.

Istraživanje je provedeno pomoću Google obrasca čija je poveznica podijeljena putem društvene mreže Facebook u nekoliko grupa, te roditeljima poznanicima djece predškolske dobi. Prije same objave u grupe na Facebook-u bilo je potrebno pričekati pregled i odobrenje administratora grupe.

Želimo istaknuti da pojmovi koji se koriste u ovome radu, a imaju rodni značaj, bez obzira koriste li se u ženskom ili muškom rodu, na jednak način obuhvaćaju sve rodove.

Osobitosti uzorka prikazane su u tablici 1. Vidljivo je da je anketnim upitnikom bilo obuhvaćeno 268 roditelja djece predškolske dobi. S obzirom na spol u istraživanju je sudjelovalo 258 (96,3%) sudionika ženskog spola, deset (3,7%) sudionika muškog spola, dok nebinarnih osoba nije bilo.

Iz tablice 1 je nadalje vidljivo da najveći broj sudionika istraživanja dolazi iz Županije istarske, njih 55.0%, slijede zatim oni koji dolaze iz Županije zagrebačke

16.8% i Grada Zagreba 14.6%. Iz sedam županija u istraživanje se nije uključio niti jedan roditelj djece predškolske dobi. Iz ostalih županija – njih 11 – u istraživanje je sudjelovalo od jednog do 11 roditelja.

Tablica 1. *Osobitost uzorka*

Osobitost uzorka		<i>f</i>	%
Spol	M	10	3.7
	Ž	258	96.3
	Nebinarna osoba	0	0.0
	Ukupno:	268	100.0
Dolazim iz županije	Istarske	147	55.0
	Karlovačke	1	0.4
	Koprivničko-križevačke	10	3.7
	Krapinsko-zagorske	2	0.7
	Međimurske	3	1.1
	Osječko-baranjske	2	0.7
	Požeško-slavonske	1	0.4
	Primorsko-goranske	11	4.1
	Splitsko-dalmatinske	2	0.7
	Varaždinske	2	0.7
	Virovitičko-podravske	2	0.7
	Zadarske	1	0.4
	Zagrebačke	45	16.8
	Grada Zagreba	39	14.6
	Ukupno:	268	100.0
Životna dob sudionika istraživanja	manje od 25	13	4.9
	od 26 do 30	40	14.9
	od 31 do 35	65	24.3
	od 36 do 40	80	29.8
	više od 40	70	26.1
	Ukupno:	268	100.0
Godine života djeteta	3 godine	63	23.5
	4 godine	45	16.8
	5 godina	56	20.9
	6 godina	51	19.0
	7 godina	53	19.8
	Ukupno:	268	100.0

Vezano uz životnu dob sudionika istraživanja, uočava se da je najveći broj ispitanika onih koji se nalaze u intervalu između od 36 i do 40 godina života: takvih je 29.8%, slijede oni životne dobi s više od 40 godina života – njih je 26.1%, dok je najmanji broj onih s manje od 25 godina života (4.9%).

Na kraju se, iz tablice 1, uočava da da je najveći broj djece onih s tri godine života – takvih je 23.5%, slijede oni s pet godina: njih je 20.9%, dok je najmanje onih koji imaju 4 godine: 16.8%.

7.4. Metode, postupci i instrumenti istraživanja

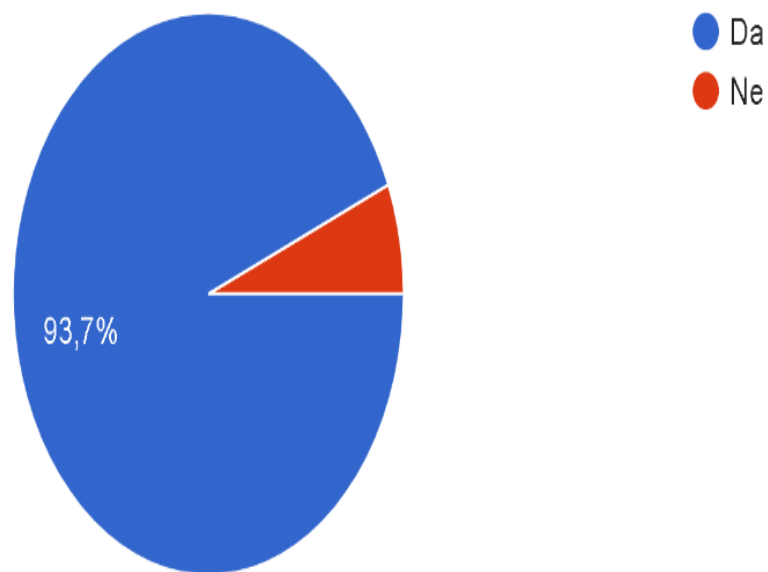
Istraživački dio temelji se na dobivenim rezultatima o stavovima roditelja o važnosti boravka na otvorenome, te njihovom provođenju na „čistom, otvorenom zraku“. Postupak koji se koristio za prikupljanje podataka i dobivanje rezultata je Google obrazac (anketni upitnik) koji se sastojao od:

- ◆ *četiri nezavisne varijable* (spol sudionika istraživanja, naziv županije iz koje ispitanici dolaze, životna dob sudionika istraživanja, te godine života djeteta), dva otvorena pitanja, dvije tvrdnje temeljene na skali procjene;
- ◆ *četiri pitanja alternativnog pita*;
- ◆ *tri pitanja s mogućnošću opredjeljivanje za jedan od više ponuđenih odgovora*;
- ◆ *jedno pitanje procjene* vezano uz procjenu mjesta gdje dijete najčešće provodi vrijeme na otvorenom;
- ◆ jedno pitanje, čestica skale Likardovog tipa, te
- ◆ *tri pitanja otvorenog tipa* gdje je sudionicima istraživanja dana mogućnost iznošenja svojih stavova i promišljanja vezano uz fenomen samoga istraživanja.

Prilikom provedbe samog istraživanja u cijelosti je poštivan etički kodeks. Roditeljima, sudionicima istraživanja dane su upute o načinu popunjavanja upitnika, zajamčena im je anonimnost pa stoga anketni upitnik nisu trebali potpisivati, objasnilo im se da će dobiveni podaci biti korišteni isključivo u svrhe izrade diplomskog rada.

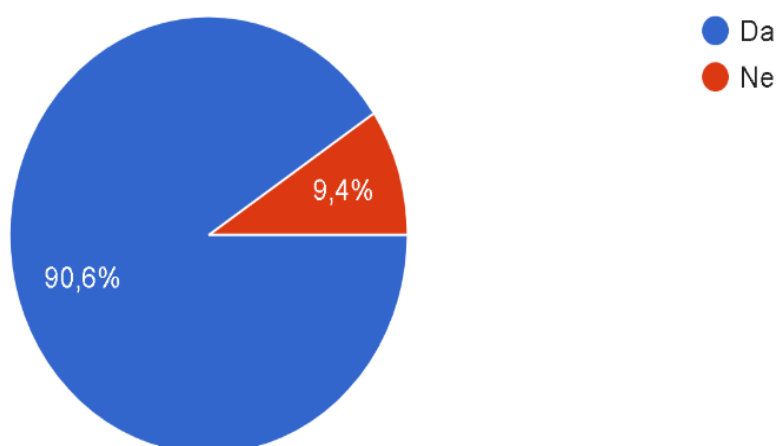
8. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Prva čestica koja je sudionicima istraživanja postavljena na izjašnjavanje glasila je: *Ide li Vaše dijete u vrtić / obrt za čuvanje?* Sudionici istraživanja odgovarali su alternativno: sa DA odnosno sa NE. Dobiveni su sljedeći rezultati: za odgovor DA opredijelio se 251 ispitanika, odnosno njih 93.7%, dok je njih 17 ili 6.3% odgovorilo sa NE. Ovi su rezultati prikazani slikovno, tj. grafičkim prikazom – vidjeti grafikon 1.

Grafikon 1: Boravak djece u vrtiću / obrtu za čuvanje

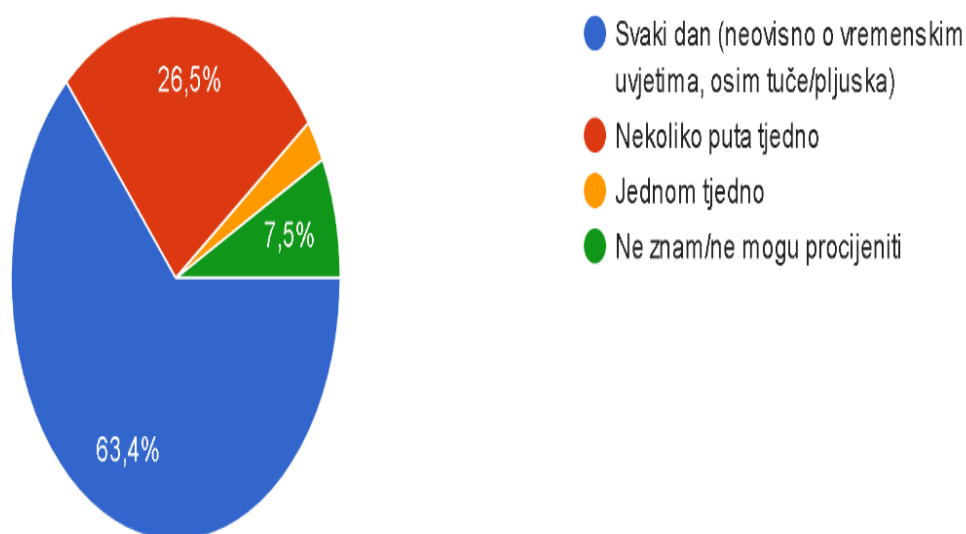
Sljedeća čestica o kojoj su se sudionici istraživanja izjašnjavali bila je u uskoj sprezi s prvom česticom. Glasila je: *Posjeduje li vrtić / obrt za čuvanje u koje ide Vaše dijete dvorište?* Pozitivan odgovor dao je 241 ispitanik, odnosno njih 90.6%, dok se za negativan stav izjasnilo 25 roditelja ili 9.4%. Dobiveni podaci su prikazani grafikonom 2.

Grafikon 2. Posjeduje li vrtić / obrt za čuvanje dvorište

Koliko vremena Vaše dijete provodi na otvorenom s vrtićem / obrtom za čuvanje. Sudionicima istraživanja ponuđeno je opredjeljivanje između četiri moguća odgovora. Dobiveni podaci su prikazani slikovno, tj. grafičkim prikazom: vidjeti grafikon 3.

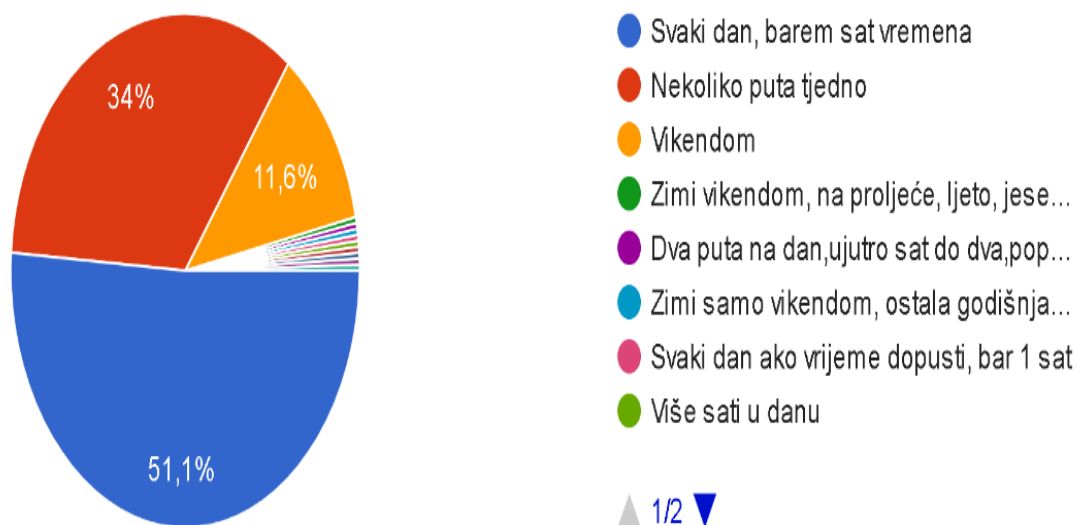
Sa grafikona je vidljivo da se, vezano za boravak djece na otvorenom s vrtićem / obrtom za čuvanje, najveći broj sudionika istraživanja, njih 63.4% odnosno 170 ispitanika, izjasnio za opciju *svaki dan (neovisno o vremenskim uvjetima, osim tuče / pljuska)*; za opciju *nekoliko puta tjedno* izjasnilo se njih 26.5% ili 71 ispitanik.

Grafikon 3: Vremenski boravak djece na otvorenom

Najmanji broj sudionika istraživanja, njih sedam ili 2.6%, izjavilo se da djeca jednom tjedno provode na otvorenom, tj. na „svježem zraku“, dok njih 20 ili 7.5% nije bilo u stanju procijeniti vrijeme boravka djece na otvorenom.

Sljedeća čestica (pitanje) koja je sudionicima istraživanja dana na izjašnjavanje odnosila se na zajednički boravak djeteta i roditelja na otvorenom prostoru. Glasila je: *Koliko vremena Vi najčešće provodite djetetom na otvorenom?* Dobiveni podaci prikazani su na grafikonu 4.

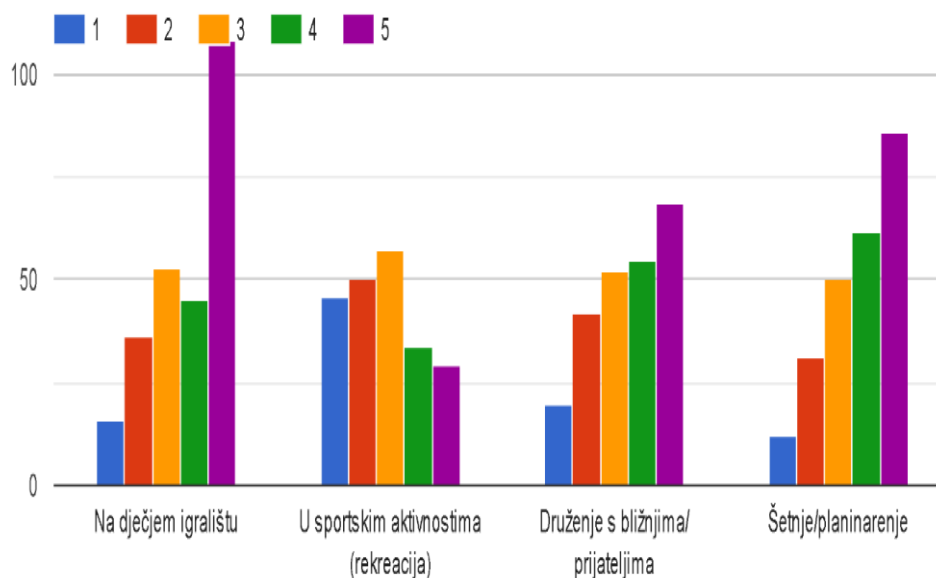

Grafikon 4: Boravak djeteta s roditeljima na otvorenom

Od četiri ponuđene mogućnosti najviše se ispitanika opredijelilo za opciju *svaki dan, barem sat vremena*: za tu opciju opredijelilo se 137 (51.1%) roditelja. Za opciju *nekoliko puta tjedno* izjasnio se 91 ispitanik, odnosno 35% roditelja, dok se 31 ispitanik, odnosno 11.6% roditelja izjasnilo da to čine samo vikendom.

Ostali podaci kazuju da zimi vikendom samo jedan roditelj (0.4%) kao i po jedan roditelj dva puta na dan (ujutro sat do dva, popodne 3 do 4 sata, a kad je ljeto i dulje), više sati na dan, svaki dan ako vrijeme dopusti, ljeti svaki dan, zimi rjeđe.

Na grafikonu 5 prikazani su podaci dobiveni vezano uz sljedeću česticu: *Stavljanjem brojeva od 1 (= najmanje vremena) do 5 (= najviše vremena) označite gdje najčešće provodite slobodno vrijeme na otvorenom sa djetetom?*

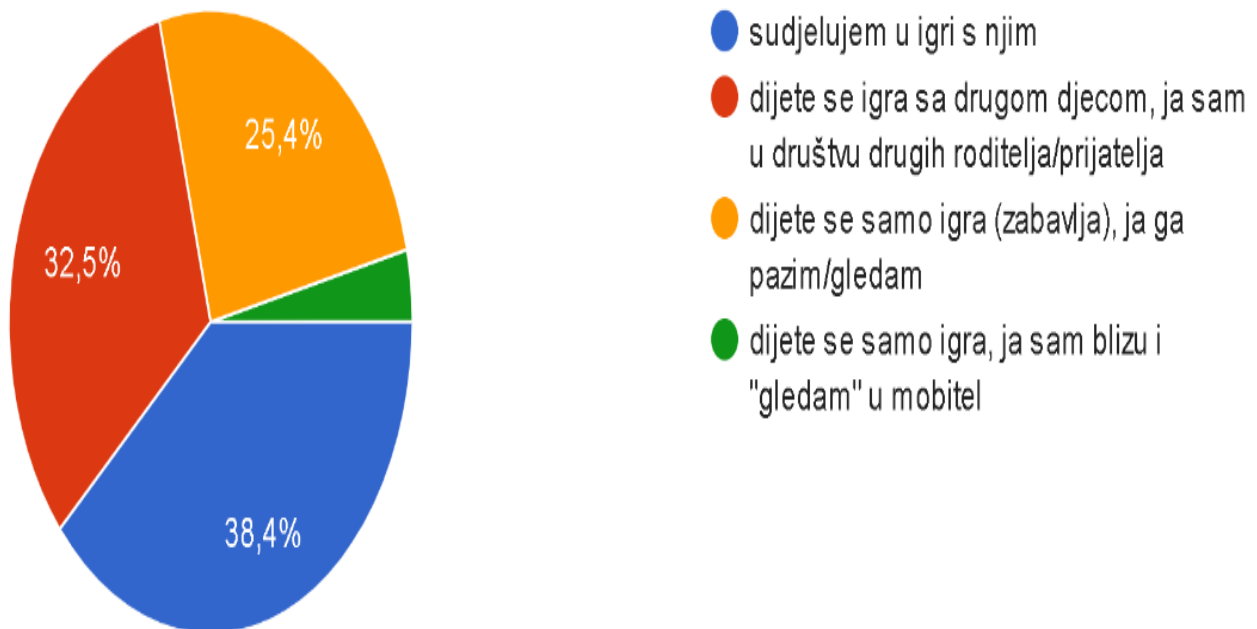
Grafikon 5: Provođenje slobodnog vremena s djecom na otvorenom

Dakle, grafikon 5 prikazuje dobivene podatke o slobodnom vremenu provedenom na otvorenom s djetetom. Na skali od 1 do 5, gdje 1 označuje najmanje, a 5 najviše provedeno vrijeme, na dječjem igralištu roditelji provedu najviše vremena (opcija 5). Što se tiče sportskih aktivnosti (rekreacija), vidimo da su odgovori ravnomjerno raspoređeni, s blagom prednosti opcijâ 3 i 4, što govori da roditelji često provode slobodno vrijeme s djecom u rekreaciji.

U druženju s bližnjima / prijateljima, odgovori su temeljeni na opciji 4, što nam kazuje da roditelji često provode svoje slobodno vrijeme s djecom u okolini s bližnjim. U šetnjama i planinarenju je najveći broj odgovora procijenjen s opcijom 5, što govori da roditelji najčešće provode slobodno vrijeme u šetnjama i planinarenju s djecom. Roditelji najčešće provode slobodno vrijeme na dječjim igralištima i u šetnjama i planinarenju, što su najviše ocijenjene aktivnosti.

Druženje s bližnjima i prijateljima te sportske aktivnosti također su popularne i česte aktivnosti, ali manje d prethodne dvije kategorije.

Sljedeća čestica, tj. pitanje koje je sudionicima istraživanja dano na izjašnjanje glasilo je: *Kad ste vani sa djetetom najčešće vrijeme provodite....* Podaci su prikazani na grafikonu 6.

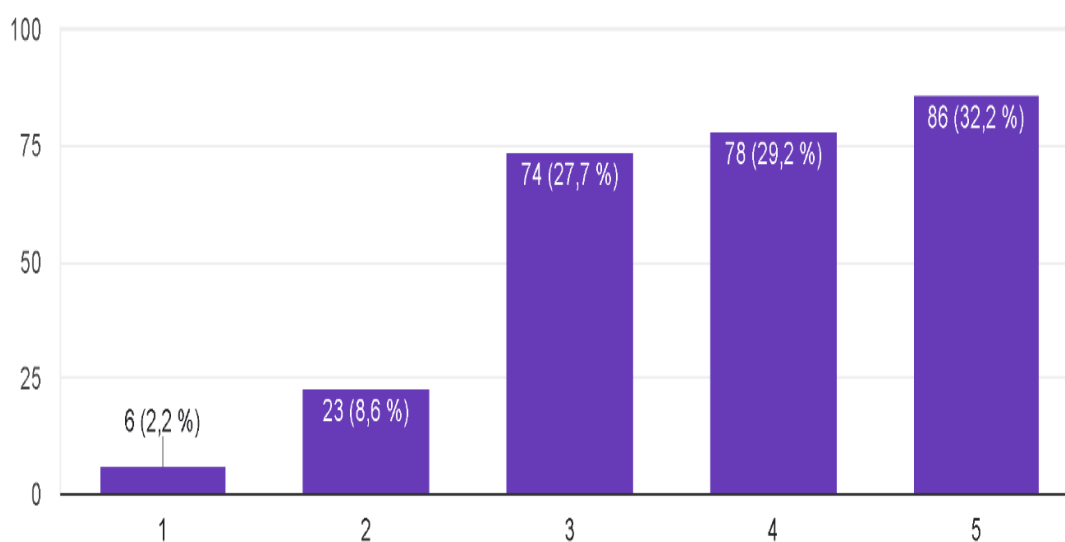
Grafikon 6: Najčešće provođenje vremena na otvorenom s djecom

Sa grafikona 6 je vidljivo da je najveći broj sudionika istraživanja odgovorilo da sudjeluje u igri s djetetom: njih 103 ili 38.4%; slijedi, zatim, da se dijete igra s drugom djecom i roditelji su pritom u društvu drugih roditelja / prijatelja – za tu se opciju izjasnilo 87 ispitanika, odnosno 32.5%. 68 ispitanika (25.4%) se opredijelila za opciju da se dijete samo igra, zabavlja, a oni ga paze, odnosno gledaju, dok je deset sudionika istraživanja, ili njih 3.7% izabralo opciju da se dijete samo igra, odnosno da su blizu i „gledaju“ u svoj mobitel.

Sljedeća čestica koja je sudionicima istraživanja dana na izjašnjanje bila je u obliku skale Likertova tipa; glasila je: *U slobodno vrijeme provodimo dovoljno vremena na otvorenom*. Ispitanici su odgovarali tako da su u odgovarajuću ćeliju (kvadratić / pravokutnik) stavljali, upisivali znak x. Dobiveni podaci su prikazani u tablici 2 i grafikonom 7.

Tablica 2. U slobodno vrijeme provodimo dovoljno vremena na otvorenom

	Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem niti se ne slažem	Slažem se	U cijelosti se slažem
<i>f</i>	6	23	74	78	86
<i>%</i>	2.2	8.6	27.7	29.2	32.2

Grafikon 7: U slobodno vrijeme provodimo dovoljno vremena na otvorenom

Iz tablice 2, ali i grafikona 7, uočava se da je, s obzirom na postavljenu tvrdnju, najveći broj sudionika istraživanja pozitivan stav: gotovo $\frac{3}{5}$ ispitanika, njih 164 ili 61.4% – pritom se sa tvrdnjom slaže 78 (29.2%) ispitanika, dok se njih 86 (32.2%) s tvrdnjom u cijelosti slaže.

Provodite li vrijeme na otvorenom i kada nastupi hladnije razdoblje? Bila je sljedeća čestica o kojoj su se izjašnjavali sudionici istraživanja. Radilo se o alternativnom pitanju – ispitanici su odgovarali sa DA, odnosno NE – 240 ili 89.9% sudionika istraživanja opredijelilo se za odgovor DA, dok je njih 28 ili 10.4% odgovorilo sa NE.

Sljedeća čestica bilo je pitanje otvorenog tipa gdje je sudionicima istraživanja, tj. roditeljima dana mogućnost da, u obliku eseja, objasne zašto odustaju od odlaska vani sa djetetom. 41 ispitanik je kao razlog neodlaska van s djetetom kiše, njih 26 kao razlog navode bolest, dok su ostali odgovori bili: obveza, nepovoljni vremenski uvjeti, aktivnosti (treninzi); jedan od sudionika istraživanja naveo je kao razlog da roditelji nemaju gdje izaći van jer se nalaze u gradu gdje nema dovoljno mogućnosti (nema parkova, dječjih igrališta, rekreativnih površina...), dok je jedan ispitanik kao razlog naveo – lijenost.

Bavi li se dijete nekim sportom, odnosno *trenira li Vaše dijete neki sport* bilo je pitanje na koje su sudionici istraživanja odgovarali sa DA, odnosno sa NE. Dobiveni su sljedeći odgovori: 148 (55.2%) ispitanika je odgovorilo negativno, dakle NE, dok je njih 120 (44,8%) dalo pozitivan odgovor, dakle da se njihovo dijete bavi nekim sportom, da trenira.

Oni sudionici istraživanja koji su na prethodno pitanje odgovorili sa DA, trebali su navesti koji sport trenira njihovo dijete. Međutim, valja ukazati na činjenicu da svi ispitanici koji su na prethodno pitanje odgovorili sa DA, nisu ponudili odgovor uz vezano uz kojim se sportom bavi (trenira) njihovo dijete.

Dobiveni su sljedeći podaci:

- ◆ plivanje: 7 ispitanika;
- ◆ balet, ples: 3 ispitanika;
- ◆ nogomet: 6 ispitanika;
- ◆ gimnastika: 3 ispitanika;
- ◆ borilačke vještine (judo, hrvanje): 4 ispitanika;
- ◆ atletika: 2 ispitanika;
- ◆ atletika: 2 ispitanika;
- ◆ skijanje, klizanje: 1 ispitanik.

Na osnovi dobivenih podataka moguće je navesti da djeca predškolske dobi često borave na otvorenom, bilo da izlaze s vrtićem / obrtom za čuvanje djece ili s roditeljima. Djeca svakodnevno izlaze van barem sat vremena s roditeljima, te da najčešće vrijeme s njima provode na dječjim igralištima, a najmanje u sportskim aktivnostima (rekreaciji). Roditelji smatraju da provode dovoljno vremena na

otvorenom, a provode ga i kada nastupi hladnije razdoblje. Najčešći razlozi odustajanja od odlaska je jer pada kiša, odnosno zbog loših vremenskih uvjeta. Djeca ispitanika u većem broju ne treniraju niti jedan sport, a najzastupljeniji sport koji djeca treniraju je ples i plivanje. Zaključno, djeca dosta vremena provode na otvorenom prostoru. Ponekada zbog nemogućnosti roditelja ne mogu izaći van, ali boravak u vrtiću/obrtu za čuvanje im nadoknadi odlazak na otvoreno.

9. ZAKLJUČAK

Današnja djeca imaju bezbroj mogućnosti igre i zabave na otvorenom. Dostupne su im raznolike igre, vrste zabava, materijala i predmeta za igru, mnogo više nego prije. Prije djeca nisu imala mnogo, ali su se snalazila s time što su imala, od lopta pa sve do kreda za crtanje „školice“ po pločniku. Danas su djeci dostupni različiti predmeti za igru na otvorenom. Danas djeca manje vremena provode u sportskim aktivnostima te u šetnjama i planinarenju. Igra se najčešće svela na gotova, ograđena igrališta gdje djeci ne treba previše mašte za igru jer im je tamo sve dostupno.

Roditelji imaju značajnu ulogu u oblikovanju ponašanja i stavova djece prema aktivnosti i igri na otvorenom. Pozitivni stavovi te uvjerenja roditelja o važnosti provođenja vremena na otvorenom imaju pozitivan utjecaj na kognitivni, fizički i društveni razvoj djece. Ako roditelji znaju i prepoznaju dobrobiti aktivnosti na otvorenom te promiču takav stav svojoj djeci, djeca će također steći te navike što će pridonijeti njihovom cjelokupnom razvoju.

Vrlo je važno da roditelji, odgojitelji te bliža okolina djeci stvaraju od malena pozitivne navike, potiču igru i aktivnosti na otvorenom kako bi djeca zavoljela odlazak na otvoreno te stekla pozitivne navike. Provodeći vrijeme na otvorenom, djeca će više razmišljati, biti spretnija, zdravija te će okruženje pozitivno utjecati na njega i njegov cjelokupan razvoj.

10. LITERATURA

1. Bilbao, Á. (2020). *Dječji mozak objašnjen roditeljima*. Zagreb: Grafički zavod Hrvatske d.o.o.
2. Boravak djece na zraku (Pristupljeno: 24.5.2024.) <https://www.laticagarcin.hr/boravak-djece-na-zraku/>
3. Delač Hrupelj, J., Miljković, D., Lugomer Armano G. i sur. (2000). *Lijepo je biti roditelj: priručnik za roditelje i djecu*. Velika Gorica: Tipomat.
4. Dolores (1979) Fizički razvoj djeteta. *Obnovljeni život*, 34 (6), 491-497. Pristupljeno : 28.5.2024. <https://hrcak.srce.hr/clanak/83982>
5. Došen Dobud, A. (2016). *Dijete – istraživač i stvaralac. Igra, istraživanje i stvaranje djece rane i predškolske dobi*. Zagreb: Alinea.
6. Došen Dobud, A. (2005). *Malo dijete, veliki istraživač*. Zagreb: Alinea.
7. Družinec, V. (2016). Transfer vrijednosti s roditelja na djecu. *Školski vjesnik*, 65 (3), 475-488. (Pristupljeno: 9.6.2024.) <https://hrcak.srce.hr/178119>
8. Duran, M. (2001). *Dijete i igra*. Zagreb: Naklada Slap.
9. Erasmus+ projekt „Kretanje i učenje na otvorenom“ (Pristupljeno: 11.6.2024.) <https://movingandlearningoutside.eu/wp-content/uploads/2020/10/Croatian-version-Outdoor-Activities-Guidelines-and-Recommendations-for-Preschool-Education.pdf>
10. Findak, V. (1995). *Metodika tjelesne i zdravstvene kulture u predškolskom odgoju*. Zagreb: Školska knjiga.
11. Grbeša, M. (2016). *Provođenje kinezioloških aktivnosti u vrtiću*. Završni rad. Zagreb:
12. Gunc, Z. (2007) Sigurno dijete u sigurnom okruženju. *Dijete, vrtić, obitelj*, 13 (49), 16-19. (Pristupljeno: 25.5.2024.) <https://hrcak.srce.hr/177523>
13. Günther, T. (2007). *1000 zabavnih igara*. Zagreb: Mozaik knjiga d.o.o.
14. Hlad, I. (2022.) *Igra djece rane i predškolske dobi na otvorenom*. University of Zagreb. Faculty of Teacher Education. (Pristupljeno: 30. 5. 2024.) <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:574559>
15. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. (Pristupljeno: 9.6.2024.) <https://www.enciklopedija.hr/clanak/roditeljska-skrb>
16. <https://dvlabin.hr/projekt-1000-sati-na-otvorenom/>

17. <https://www.1000hoursoutside.com/blog/why-1000-hours>
18. <https://zir.nsk.hr/islandora/object/ufzg%3A262/datastream/PDF/view>
19. Humajn, A. (2020.) *Važnost boravka djece predškolske dobi na otvorenom*. University of Zagreb. Faculty of Teacher Education. (Pristupljeno: 30.5.2024.) <https://repozitorij.ufzg.unizg.hr/islandora/object/ufzg:2381>
20. Juričić, D. (2005). *Velika enciklopedija malih aktivnosti*. Zagreb: Školska knjiga.
21. Kadum, Sandra; Šegon, Emili (2023). Spending Time Outdoors: The Educator and the Child. *Human research and rehabilitation*, (2); 292-301. doi: 10.21554/hrr.092312 . Pristupljeno (1.06.2024)
22. Klarin, M. (2006). *Razvoj djece u socijalnom kontekstu. Roditelji, vršnjaci, učitelji – kontekst razvoja djeteta*. Zagreb: Naklada Slap.
23. Kokelj, J. *Boravak djece na vanjskom prostoru tijekom zimskih mjeseci* (Pristupljeno: 24.5.2024.) <https://vrtic-srednjaci.zagreb.hr/default.aspx?id=191>
24. *Konvencija o pravima djeteta*. (Pristupljeno: 10.6.2024.) https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/pdf/medjunarodni/konvencija_o_pravima_djeteta.pdf
25. Lohf, S., Bestle-Körfer, R. i Stollenwerk, A. (2014). *Dođi, igrajmo se vani! Budimo aktivni u igri s djecom*. Split: Harfa.
26. Longo, I. (2010). *Povezani s djetetom*. Zagreb: Alinea.
27. Loriger, M. (2014). *Motoričko učenje u predškolskoj dobi*. U I. Prskalo, A. Jurčević – Lozančić, Z. Braičić (Ur.) 14. dani Mate Demarina. *Suvremeni izazovi teorije i prakse odgoja i obrazovanja*. 169-176. Zagreb: Učiteljski fakultet.
28. Louv, R. (2015). *Posljednje dijete u šumi: očuvanje naše djece od poremećaja pomanjkanja prirode*. Lekenik: Ostvarenje
29. Lujčić, M. (2020). Education for Environment, Education in the Environment or Education on the Basis of Nature?. *Acta Iadertina*, 17 (1), 33-48. (Pristupljeno 19.5.2024.) <https://hrcak.srce.hr/245064>
30. Ljubetić, M. (2007). *Biti kompetentan roditelj*. Zagreb: Mali profesor.
31. Marić, Ž. (2023). *Vanjski prostor – poticajno okruženje za tjelesnu aktivnost djece i učenje*. *Edukacija rekreacija sport*, 32 (45), 23-30. (Pristupljeno 19.5.2024.) <https://hrcak.srce.hr/clanak/445356>
32. Martinović, N. (2015). Istraživačke aktivnosti djece rane i predškolske dobi. *Dijete, vrtić, obitelj*, 20 (77/78), 32-33. (Pristupljeno: 30.5.2024.) <https://hrcak.srce.hr/169965>

33. Miljak, A. (2009). *Življenje djece u vrtiću. Novi pristupi u shvaćanju, istraživanju i organiziranju odgojno-obrazovnog procesa u dječjim vrtićima*. Zagreb: SM naklada.
34. Nikić, M. (1993.) Prioritetne potrebe djece. *Obnovljeni Život* , 48 (6), 567-579. (Pristupljeno 22.5.2024.) <https://hrcak.srce.hr/51919>
35. Pihač, M. (2011.) Igra i kretanje djece na otvorenom – mogućnosti i rizici. *Dijete, vrtić, obitelj*, 17 (64), 34-35. (Pristupljeno 19.5.2024.) <https://hrcak.srce.hr/clanak/183599>
36. Renz-Polster, H. i Huther, G. (2017). *Kako danas djeca rastu. Priroda kao prostor za razvoj. Novo viđenje dječjeg učenja, razmišljanja i iskustva*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
37. Schepers, W. i van Liempd, I. (2010). Avantura u prirodi. *Djeca u Europi*, 2 (4), 2-3. (Pristupljeno: 12.6.2024.) <https://hrcak.srce.hr/123511>
38. Sedlar, A., Boneta, Ž. (2012). Obiteljsko slobodno vrijeme. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 18(70), 14-15. (Pristupljeno 9.6.2024.) <http://hrcak.srce.hr/123765>
39. Slunjski, E. (2008). *Dječji vrtić zajednica koja uči*. Mjesto dijaloga, suradnje i zajedničkog učenja. Zagreb: Spektar Media
40. Uzelac, V. i Starčević, I. (1999). *Djeca i okoliš*. Rijeka: Adamić.
41. Varošaneć, J. (2009). *Mali priručnik za igre na otvorenom*. Zagreb: Trsat Polo d.o.o.

11. POPIS SLIKA, GRAFIKONA I TABLICA

Slika 1. Logo kompanije "1000 hours outside".....	27
Slika 2: Ginny Yurich - osnivačica pokreta "1000 sati na otvorenom"	27
Grafikon 1: Boravak djece u vrtiću / obrtu za čuvanje	31
Grafikon 2. Posjeduje li vrtić / obrt za čuvanje dvorište	31
Grafikon 3: Vremenski boravak djece na otvorenom	32
Grafikon 4: Boravak djeteta s roditeljima na otvorenom	33
Grafikon 5: Provođenje slobodnog vremena s djecom na otvorenom	34
Grafikon 6: Najčešće provođenje vremena na otvorenom s djecom	35
Grafikon 7: U slobodno vrijeme provodimo dovoljno vremena na otvorenom	36

12. PRILOG: Anketni upitnik

Stavovi roditelja predškolske djece o važnosti boravka na otvorenom

Poštovani roditelji,

Sljedeće istraživanje provodi se u svrhu izrade diplomskog rada pod nazivom "Stavovi roditelja predškolske djece o važnosti boravka na otvorenom". Molim Vas da izdvojite malo vremena i čim iskrenije odgovarate na pitanja kako bi izrada diplomskog rada bila što kvalitetnija. Vaši odgovori su u potpunosti anonimni.

Predviđeno vrijeme ispunjavanja anketnog upitnika je 5 minuta.

Unaprijed Vam zahvaljujem na suradnji!

Dorea Kos, studentica 2. godine diplomskog studija Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja na Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli

1. Označite spol:

M

Ž

Nebinarna osoba

2. Podcrtajte naziv županije iz koje dolazite, tj. iz koje ste županije.

Ž u p a n i j a

Bjelovarsko-bilogorska županija

Dubrovačko-neretvanska županija

Karlovačka

Krapinsko-zagorska

Međimurska

Požeško-slavonska

Sisačko-moslavačka

Šibensko-kninska

Virovitičko-podravska

Zadarska

Zagrebačka

Brodsko-posavska županija

Istarska županija

Koprivničko-križevačka

Ličko-senjska

Osječko-baranjska

Primorsko-goranska

Splitsko-dalmatinska

Varaždinska

Vukovarsko-srijemska

Grad Zagreb

3. Koliko imate godina?

◆ manje od 25

◆ od 26 do 30

◆ od 31 do 35

- ◆ od 36 do 40
- ◆ više od 40

4. Godine Vašeg djeteta (ukoliko imate dvoje ili više djece "opredijelite" se za najstarije dijete).*

- ◆ 3 godine
- ◆ 4 godine
- ◆ 5 godina
- ◆ 6 godina
- ◆ 7 godina

5. Ide li Vaše dijete u vrtić/obrt za čuvanje?*

- ◆ Da
- ◆ Ne

6. Posjeduje li vrtić/obrt za čuvanje u koje ide Vaše dijete dvorište?

- ◆ Da
- ◆ Ne

7. Koliko vremena Vaše dijete provodi na otvorenom s vrtićem/obrtom za čuvanje?*

- ◆ Svaki dan (neovisno o vremenskim uvjetima, osim tuče/pljuska)
- ◆ Nekoliko puta tjedno
- ◆ Jednom tjedno
- ◆ Ne znam/ne mogu procijeniti

8. Koliko vremena Vi najčešće provodite s djetetom na otvorenom?*

- ◆ Svaki dan, barem sat vremena
- ◆ Nekoliko puta tjedno
- ◆ Vikendom
- ◆ Ostalo:

9. Stavljanjem brojeva od 1 (= najmanje vremena) do 5 (= najviše vremena) označite gdje najčešće provodite slobodno vrijeme na otvorenom sa djetetom?

Na dječjem igralištu					
U sportskim aktivnostima (rekreacija)					
Druženje s bližnjima / prijateljima					
Šetnja / planinarenje					

10. Kad ste vani sa djetetom najčešće

- ◆ sudjelujem u igri s njim
- ◆ dijete se igra sa drugom djecom, ja sam u društvu drugih roditelja/prijatelja
- ◆ dijete se samo igra (zabavlja), ja ga pazim/gledam
- ◆ dijete se samo igra, ja sam blizu i "gledam" u mobitel

- 11.** Slobodno vrijeme dovoljno vremena provodimo na otvorenom.
Stavljanjem znak x u odgovarajuću ćeliju (kvadratić / pravokutnik) iskažite svoj stav prema navedenoj tvrdnji:

Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem niti se ne slažem	Slažem se	U cijelosti se slažem

- 12.** Provodite li vrijeme na otvorenom i kada nastupi hladnije razdoblje?

- Da
- Ne

- 13.** Odustajem od odlaska vani sa djetetom zato što _____

- 14.** Trenira li Vaše dijete neki sport?

- Da
- Ne

- 15.** Ako je prethodan odgovor DA, navedite koji: _____

- 16.** Smatrate li potrebnim nešto posebno istaknuti, molimo Vas da to učinite ovdje:

13. SAŽETAK

Boravak predškolske djece na otvorenom pozitivno utječe na njihov cjelokupni razvoj, stoga je vrlo važno od najranije dobi djeci promicati pozitivne stavove kako bi odmah stvorili pozitivan stav prema boravku na otvorenom prostoru, prirodi.

Drugi dio rada usmjeren je na prikaz istraživanja „Stavovi roditelja predškolske djece (3-7 godina) o važnosti boravka na otvorenom. U istraživanju je sudjelovalo 268 roditelja djece predškolske dobi u području Republike Hrvatske, a korišteni mjerni instrument je bio anketni upitnik stvoren pomoću Google obrasca. U istraživanju su se ispitali stavovi roditelja o boravku djece na otvorenom prostoru te koliko vremena djeca provode na otvorenom s njima i bez njih, bave li se s kojim sportom te koji su razlozi neodlaska na otvoreno.

Ključne riječi: boravak na otvorenom, predškolska djeca, stavovi roditelja

14. SUMMARY

Pre-school children's stay outdoors has a positive effect on their health,so it is very important to promote positive attitudes to children from an early age in order to immediately create a positive attitude towards being outdoors,in nature.

The second part of the paper is focused on the presentation of the research "Attitudes of parents of pre-school children (3-7 years old) about the importance of being outdoors".208 parents of pre-school children in the Republic of Croatia participated in the research,and the virtual instrument was a questionnaire created using a Google form.The research examined parents' attitudes about children's stay outdoors,how much time children spend outdoors with and without them,whether they play any sports,and what are the reasons for not going outdoors.

Key words: outdoor activities, pre-school children, parents' attitudes